

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Zdravotně sociální fakulta

Ústav sociálních a speciálněpedagogických věd

Bakalářská práce

I Ty můžeš pracovat – hlasem!

Vypracovala: Lenka Poskočilová

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jiří Jankovský, Ph.D.

České Budějovice 2016

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá projektem „I Ty můžeš pracovat – hlasem!“, který probíhal v Arpidě, centru pro rehabilitaci osob se zdravotním postižením, z.ú. v Českých Budějovicích. Do projektu byly zapojeny dvě dospělé klientky, které pracovaly v místní knihovně a ke své práci měly přizpůsobené počítače na ovládání hlasem.

Práce se skládá ze tří částí – teoretické, výzkumné a přílohové.

V teoretické části se nejdříve zabývám základními pojmy týkajícími se zdravotního postižení. V druhé kapitole popisuji tělesné postižení a především se zaměřuji na dětskou mozkovou obrnu, na její příčiny, formy a přidružená postižení. Z přidružených postižení definuji řečové postižení a mentální retardaci. Dále se ve své práci zabývám vzděláváním osob s tělesným postižením, kde zmiňuji integraci a inkluzi. Věnuji se také významu pracovního začlenění osob s tělesným postižením a podporou zaměstnávání pro tyto osoby ze strany státu. Pozornost věnuji osobní asistenci a principům etického jednání pracovníka s klientem v sociálních službách. V poslední kapitole popisuji projekt „I Ty můžeš pracovat – hlasem!“, organizaci Polovina nebe, která projekt realizovala, a také centrum Arpida, kde projekt probíhal v Jihočeském kraji.

Cílem práce je zhodnocení projektu „I Ty můžeš pracovat – hlasem!“ a zhodnocení využití informačních technologií, které klientky používaly při své práci. Zjistit, jaké přínosy jim realizace tohoto projektu přinesla. V neposlední řadě získat informace o tom, jak pracovníci zařízení byli spokojeni s poskytnutými službami od klientek, které se zapojily do projektu.

K dosažení praktických cílů jsem využila kvalitativní výzkum. Sběr dat proběhl metodou zúčastněného pozorování a strukturovaného rozhovoru. Jelikož jsem pracovala jako osobní asistentka, která pomáhala klientkám s jejich pracovní náplní, měla jsem možnost sledovat, jak se přirozeně projekt vyvíjí. Byla jsem tedy zúčastněný

pozorovatel. Výzkumný soubor tvořily dvě klientky, které byly přímé účastnice projektu, a pracovníci centra Arpida, kteří využili nabízených služeb v místní knihovně.

Z výsledků výzkumu je patrné, že hlavní cíl projektu, jenž byl: naučit cílovou skupinu ovládat počítač hlasem, nemohl být splněn, a to s ohledem na stupeň řečového postižení klientek, které byly pro realizaci projektu v zařízení Arpida vybrány. Další specifické cíle a přínosy, které byly na začátku projektu stanoveny, se splnily. Z výzkumu vyplynulo, že pracovníci hodnotí poskytnuté služby velice pozitivně, klientky se ve své práci dobře orientovaly a byly ochotné poskytnout potřebné informace a domlouvat se individuálně dle potřeb zaměstanců.

V přílohové části uvádím sestavené stukturované rozhovory s otevřenými otázkami pro klientky, ale i pro pracovníky zařízení. V další příloze jsou k nahlédnutí přesné písemné přepisy všech rozhovorů se zaměstnanci zařízení. Také zde uvádím měsíční výkaz pracovníků projektu a osobní asistentky. Měsíční výkazy spadají pod nezbytnou administrativu, která se vyplňovala vždy na konci měsíce.

Práce může být přínosem pro veřejnost. Může ostatním lidem ukázat, že i lidé s tělesným postižením mají možnost získat pracovní místo a uplatnit se na otevřeném trhu práce. Může jim poskytnout náhled na to, jak právě tyto klientky samy popisují svoji příležitost pracovat a začlenit se.

Klíčová slova:

projekt „I Ty můžeš pracovat – hlasem!“

tělesné postižení

dětská mozková obrna

zaměstnávání osob se zdravotním postižením

pracovní uplatnění

Arpida, centrum pro rehabilitaci osob se zdravotním postižením, z.ú.

Abstract

The Bachelor's Diploma thesis deals with project „Even you can work – with your voice!“, which took place in Arpida, rehabilitation centre for disabled people in Budweis. Two adult clients became involved in the project, who were working in a local library and they had the use of a special voice control computers.

The thesis consists of three parts - the theoretical part, research and appendices.

The theoretical part of my thesis deals with basic terms of disability. The second chapter describes the physical disability especially focused on cerebral palsy, on its causes, forms and associative conditions – speech disability and intellectual disability. Next, the thesis deals with education of physically disabled people, integration and inclusion are mentioned. I also pay attention to the importance of supporting disabled people in the workplace and the impact of legislation. I deal with personal assistance and the importance of ethical treatment of social workers with their clients. In the last chapter I describe the project – „Even you can work – with your voice!“, the organisation „Polovina nebe“ (Half of Heaven), which put the project into practice and the Arpida centre, where the project took place in the South Bohemian Region.

The thesis aim is the evaluation of the project „Even you can work – with your voice!“ and the evaluation of information technologies application, which clients used for their work. I tried to find out, which benefits the realisation of the project provided. I want to gain the information about, how the organization employees were satisfied with provided service from the clients, who were involved in the project.

For achieving the practical goal I used the qualitative survey. The data winning was made with the use of participant observation method and structured interviews. In view of the fact that I worked as a personal assistant who helped clients with their work content skills, I had the opportunity to watch, how the project has been naturally developing. I was a participant observer, then. The survey group was constituted by two

clients, who were the direct participants of the project and Arpida centre employees, who used the offered service in the local library.

From the results of the survey it is evident that the main goal of the project, to teach the target group to control a computer with their voice, could not be achieved, regarding to the clients' degree in speech-language pathology, who were chosen for the realization of the project in Arpida centre. The next specific goals and benefits, which were defined at the beginning of the project, were achieved. As emerged from the survey, employees evaluated the provided services very positively, clients were fully knowledgeable in their work and they were willing to provide the required information and arrange things individually according to the employees' needs.

There are structured interviews included in an appendix part with open questions not only for the clients but for the employees of the centre, too. The exact written transcript of all the interviews with the employees of the centre is available in the next appendix. There is also mentioned a monthly account of workers and a personal assistant involved in the project. The monthly accounts belong to the necessary administration, which was regularly filled in at the end of the month.

The thesis can be contribution to our society. It can show other people, that physically disabled people have the chance to get a good job and they can find their use at the open labour market. The thesis can provide a view on how the clients themselves describe their opportunity to work and become integrated.

Key words

project „Even you can work – with your voice!“

physical disability

cerebral palsy

disabled people's employment

job placement

Arpida, rehabilitation centre for disabled people

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne

.....

(jméno a příjmení)

Poděkování

Ráda bych poděkovala doc. PhDr. Jiřímu Jankovskému, Ph.D., za odborné vedení mé bakalářské práce, za cenné rady a čas, který mi věnoval. Také bych chtěla poděkovat všem respondentům centra Arpida za jejich ochotu a spolupráci při získávání rozhovorů pro výzkumnou část mé práce. Poděkování patří také mé rodině a přátelům za podporu a trpělivost, kterou mi poskytovali nejen během psaní bakalářské práce, ale také během celého studia.

Obsah

Úvod	10
1 ZDRAVOTNÍ POSTIŽENÍ.....	12
1.1 Restringovaná participace, impairment, disability.....	12
2 TĚLESNÁ POSTIŽENÍ	14
2.1 Dětská mozková obrna	15
3 VZDĚLÁVÁNÍ OSOB S TĚLESNÝM POSTIŽENÍM	21
3.1 Integrace a inkluze	22
3.2 Vzdělávání dospělých s tělesným postižením	23
4 VÝZNAM PRACOVNÍHO ZAČLENĚNÍ OSOB S TĚLESNÝM POSTIŽENÍM.....	25
4.1 Podpora pro osoby se zdravotním postižením.....	26
5 OSOBNÍ ASISTENCE	28
5.1 Etické jednání pracovníka s klientem v sociálních službách	29
6 PROJEKT „I TY MŮŽEŠ PRACOVAT – HLASEM!“	31
6.1 Polovina nebe	32
6.2 Arpida, centrum pro rehabilitaci osob se zdravotním postižením, z. ú.	32
VÝZKUMNÁ ČÁST	35
7 CÍL PRÁCE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	35
8 METODIKA VÝZKUMU	36
8.1 Technika sběru dat	36
8.2 Charakteristika výzkumného souboru	38
9 ANALÝZA ZÍSKANÝCH DAT	39
9.1 Analýza získaných dat rozhovorů s klientkami.....	39
9.2 Analýza získaných dat rozhovorů s pracovníky.....	44
10 DISKUSE.....	54
ZÁVĚR.....	57
SEZNAM LITERATURY	59
SEZNAM PŘÍLOH	64

Použité zkratky

DMO – dětská mozková obrna

IC FDH – Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví
(International Classification of Functioning, Disability and Health)

IC IDH – Mezinárodní klasifikace poruch, disability a handicapů
(International classification of Impairments, Disabilities and Handicaps)

ICP – infantilní cerebrální paréza

Úvod

Má bakalářská práce se zaměřuje na projekt „I Ty můžeš pracovat – hlasem!“, který probíhal ve třech krajích, Středočeském, Jihočeském a v Praze. V Jihočeském kraji byl realizován v Arpidě, centru pro rehabilitaci osob se zdravotním postižením, z.ú. v Českých Budějovicích. Do tohoto projektu se zapojily dvě dospělé klientky z denního stacionáře pro osoby s tělesným a mentálním postižením. Pracovaly v místní knihovně a ke své práci měly přizpůsobené počítače na ovládání hlasem. Byla to jejich první velká příležitost, při které si mohly vyzkoušet, jaké to je mít pracovní poměr, pracovat a dostávat za to finanční odměnu. Díky dané práci se začlenily do pracovní majority společnosti.

Tohoto projektu jsem se zúčastnila osobně. Byla jsem osobní asistentka klientek a pomáhala jim plnit jejich pracovní náplň činnosti. Při práci jsem získala cenné zkušenosti, které využiji při tvorbě této bakalářské práce. Projekt mi také poskytl podněty k vytvoření vlastního tématu bakalářské práce.

Cílem mé práce je zhodnotit, jak projekt „I Ty můžeš pracovat – hlasem!“ probíhal. Chtěla bych poskytnout informace, o čem daný projekt byl, na co se zaměřoval, a jestli se splnily stanovené cíle projektu. Ve své výzkumné části se budu zaměřovat na rozhovory s klientkami, které se zapojily do tohoto projektu. Dále na rozhovory se zaměstnanci zařízení, kteří využili nabízených služeb od pracovníků projektu v místní knihovně (vypůjčení odborné literatury). Z rozhovorů s klientkami budu vyhodnocovat, jak se jim pracovalo se speciálním počítačovým programem na ovládání hlasem. Popíši, jaké přínosy, popřípadě jaká negativa pro ně tento projekt přinesl, když se ho zúčastnily. Z rozhovorů s pracovníky bych ráda zjistila, jak tyto služby od pracovníků projektu hodnotí.

Zaměstnávání lidí se zdravotním postižením je hodně diskutované téma v médiích a ve společnosti celkově. Má práce může ukázat širší veřejnosti, že i lidé s tělesným postižením mohou pracovat a získat možnost se realizovat. Nahlédnout na to, jak právě

tyto klientky samy hodnotí příležitost, kterou dostaly, a jestli v této práci pokračují i po skončení projektu.

1 ZDRAVOTNÍ POSTIŽENÍ

Zdravotním postižením rozumíme stav, kdy je jedinec zdravotně znevýhodněn v důsledku zdravotního oslabení, dlouhodobé nemoci nebo lehčí zdravotní poruchy. To může vést k poruchám učení a chování, které vyžadují zohlednění při vyučování (Janderková, 2011).

V současné době je pojem zdravotní postižení vnímáno i v širším významu, hovoří se o osobách se zdravotním postižením jako o osobách s jakýmkoli druhem postižení (Valenta a kol., 2014).

Podle zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním a středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání ve znění pozdějších předpisů je zdravotní postižení rozděleno na mentální, tělesné, zrakové nebo sluchové postižení, vady řeči, souběžné postižení více vadami, autismus a vývojové poruchy učení nebo chování (Zákon č. 561/2004 Sb., § 16).

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony rozděluje osoby se zdravotním postižením do dvou kategorií podle stupně zdravotního postižení. V první kategorii jsou osoby uznány orgánem sociálního zabezpečení invalidními ve třetím stupni – „osoba s těžším zdravotním postižením“, v druhé kategorii jsou uznány invalidními v prvním nebo druhém stupni. Těmto jedincům se poskytuje zvýšená ochrana na trhu práce (Zákon č. 435/2004 Sb., § 67).

1.1 Restringovaná participace, impairment, disability

Česká republika přijala definitivní znění Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví (IC FDH – International Classification of Functioning, Disability and Health) z roku 2001, kde jsou určité změny v terminologii a také v názvu klasifikace. Původně se označovala jako Mezinárodní klasifikace poruch, disabilit a handicapů (IC IDH). V dnešní době se nepoužívá pojem handicap, protože

jeho význam není jasný. Tento pojem jsme dříve chápali jako znevýhodnění, spíše omezení možností daného jedince. Místo toho používáme pojem restringovaná (omezená) participace. Důležitými pojmy jsou také impairment a disability.

Restringovaná participace zejména hodnotí funkční schopnosti daného jedince, v určitém čase, místě a při daných podmínkách. Pokud tato osoba nemůže vykonávat určité aktivity, tím dochází k omezení (restrikci) v činnostech, které jsou pro něho důležité ve vztahu k sociálnímu prostředí.

Impairment můžeme vysvětlit jako poruchu, poškození či ztrátu. Je to změna ve funkcích fyziologických, ale také i psychických.

Disabilita vyjadřuje omezení, chybění, neschopnost, zdravotní postižení. Kvůli poškození nelze provádět činnosti stejným způsobem, jak je to obvyklé (Jankovský in Pfeiffer a kol., 2014).

IC FDH je hodnocení, které vypracovala Světová zdravotnická organizace (WHO). Cílem je, aby byl jednotný popisný nástroj pro hodnocení komplexního stavu člověka. Klasifikace vznikla ke zlepšení komunikace mezi medicinskými obory, oblastmi sociálního zabezpečení a široké odborné veřejnosti (Pfeiffer a kol., 2014).

2 TĚLESNÁ POSTIŽENÍ

Tělesné postižení je jednou z forem zdravotního postižení. U tělesného postižení je narušena motorika, tedy hybnost. Daný jedinec má postižení dolních nebo horních končetin, které je zjevné (Janderková, 2011).

Tělesná postižení se dělí na:

- Vrozená – vznikla v prenatálním období, v době porodu nebo krátce v postnatálním období.

- Získaná – jsou způsobena úrazem nebo chorobami a jejich následky.

Získaná postižení mohou vzniknout kdykoliv během celého života, to znamená v každém období člověka (Fischer, Škoda, 2008).

Pohyb je velice důležitý pro naplnění našich potřeb. Tím je významný také pro naši psychickou stránku člověka. Lidé s tělesným postižením mají často z těchto důvodů právě problém s psychikou. Někdy se u těchto jedinců objevují až pocity méněcennosti (Janderková, 2011).

„Tělesné postižení má z psychologického hlediska dva základní aspekty:

- *Nedostatečnost pohybových kompetencí*
- *Deformovaný zevnějšek“* (Janderková, 2011, s. 24).

Rozhodující je úroveň soběstačnosti, do jaké míry je jedinec schopen fungovat samostatně a jak moc je závislý na pomoci jiných lidí. Zde se také posuzuje aspekt jejich možných pracovních činností, tito lidé potřebují podporu od svého okolí. V určitých situacích se mohou používat kompenzační prostředky a pomůcky, které jim pomáhají integrovat se do majoritní společnosti (Fischer, Škoda, 2008).

Tělesné postižení ovlivňuje sebehodnocení člověka a vždy má sociální dopad na jedince. S tělesným postižením se mohou vyskytovat i další postižení, např. mentální retardace, sluchové vady, zrakové vady, epilepsie.

Ve speciální pedagogice používáme pojem somatopedie. Je to obor, který se zabývá výchovou a vzděláváním osob se zdravotním a tělesným postižením (Janderková, 2011).

Podle postižené části těla rozeznáváme obrny centrální a periferní, deformace, malformace a amputace (Valenta a kol., 2014). Ve své práci se budu dále věnovat dětské mozkové obrně.

2.1 Dětská mozková obrna

Dětská mozková obrna (DMO) je nejčastější tělesné postižení. DMO je latinsky v překladu označována pojmem infantilní cerebrální paréza (ICP). Někdy se používá také označení stacionární encefalopatie, to je nespecifikované poškození mozku (Jankovský, 2006). Tento termín začal používat český neurolog Ivan Lesný od roku 1959 (Valenta a kol., 2014). Pojmem DMO označujeme onemocnění, pro které je typická porucha centrální kontroly hybnosti, která se objevuje v prvních letech života. DMO není nakažlivá ani dědičná. Toto onemocnění není vyléčitelné, ale v současnosti se nabízí jedincům s DMO mnoho možností, které vedou ke zlepšení a zkvalitnění jejich života (Fischer, Škoda, 2008).

Příčiny DMO

„Příčiny DMO se rozdělují podle období vzniku do tří skupin – prenatální, perinatální, postnatální“ (Kudláček, 2012 s. 29). DMO se úzce pojí s obdobím kolem porodu. Ve většině případů není přesná příčina DMO známá (Kudláček, 2012).

Prenatálními příčinami jsou například infekční onemocnění matky, toxoplazmózy, krvácení matky v prvních třech měsících gravidity, nedonošenost nebo naopak přenášení plodu.

O perinatální příčiny jde v případě dlouhotrvajícího porodu, kdy může dojít ke krvácení do mozku, nebo překotného porodu. Dochází zde k hypoxii plodu – nedostatečné okysličení.

Mezi postnatální příčiny se řadí infekce centrální nervové soustavy, úrazy hlavy, vrozené vady metabolismu, virová encefalitida (Fischer, Škoda 2008).

Formy DMO

Formy DMO se člení na spastické a nespastické. Do spastických forem DMO zařazujeme formy diparetické, hemiparetické a kvadruparetické (Fischer, Škoda, 2008). „Mezi základní charakteristické znaky spastických forem DMO patří porucha aktivní hybnosti, svalová hypertonie, stereotypní pohyby. Spastické formy tvoří asi 60 % všech DMO“ (Fischer, Škoda, 2008, s. 40). U formy diparetické se rozlišuje forma lehká a těžká. U této formy jsou postiženy zejména dolní končetiny. Děti s diparetickou formou jsou ve většině případů nedonošené s nízkou porodní hmotností. Chůze je nůžkovitá. Forma hemiparetická se projevuje postižením obou končetin jedné poloviny těla. Postižení horní končetiny převažuje, bývá ve flekčním držení (Jakobová, 2011).

Do nespastických forem DMO řadíme formy hypotonické, dyskinetické (extrapyramidové), cerebellární a smíšené. V těchto formách DMO je absence svalového napětí. Hypotonická forma bývá především výrazná na dolních končetinách. Jde o snížení svalového tonusu. Tato forma je zejména centrálního původu, postihuje vnímání rovnováhy. Dyskinetická forma se řadí do nespastických forem. Dříve byla nazývaná extrapyramidová, vyznačuje se vůlí neovladatelnými pohyby. Mohou se vyskytnout i mimovolné pohyby např. pomalé krouživé pohyby – atetóza. Cerebellární forma je víceméně forma hypotonická (Jankovský, 2006).

Podrobněji bych se chtěla věnovat formě kvadruparetické, protože tuto formu DMO mají obě klientky, kterým se bude věnovat praktická část mé bakalářské práce. Kvadruparetická forma DMO se řadí do spastických forem. Vyznačuje se postižením všech čtyř končetin. Každá končetina může mít různý stupeň postižení. Je nejtěžším

druhem spastických obrn (Jakobová, 2011). Vyjadřuje poškození rozsáhlých částí senzomotorické oblasti mozkové kůry. Kvadruparézu mohou mít např. předčasně narozené děti. Dají se předpokládat symptomatické poruchy řeči nebo smyslové vady. Kvadruparéza se dělí podle stupně poškození mozku na těžký, středně těžký a lehký stupeň. Vysoké napětí obličejových svalů může způsobovat často tonické otevření úst (dochází k samovolnému úniku slin). Někteří jedinci s kvadruparézou se chodit naučí, někteří ne. I když není dosaženo chůze a tím samostatnosti, je potřeba jim poskytnout podporu v jejich psychickém vývoji. Důležité je sestavení terapie a cvičení s fyzioterapeuty, příkladem jedné z metod je Vojtova metoda (Vítková, 2006). U jedné z klientek jsou projevy athetoidní nebo také dyskinetické formy DMO, ta je charakterizovaná mimovolnými pomalými kroutivými pohyby. Tyto abnormální pohyby postihují obvykle horní nebo dolní končetiny, ruce a nohy. V některých případech je postiženo svalstvo tváře a jazyk, to vede ke grimasování, žmoulavým pohybům úst nebo mlaskání. Tyto pohyby se většinou zvyrazňují při emočním stressu a naopak mizí ve spánku. Jedinci s athetoidní formou mohou mít problémy se svalovou koordinací potřebnou pro mluvení, což se označuje jako dysartrie (Vitalion, 2015).

Přidružená postižení

Jedním z přidružených postižení DMO je mentální retardace, ta má největší dopad na jedince v oblasti sociální. Jedinec má problém se adaptovat, to znamená schopnost orientovat se v daném prostředí. Stav je trvalý a tím souvisí problémy se socializací. To se projevuje také v oblasti vzdělávání. Dalším postižením bývají záchvaty epilepsie. Dítě při nich upadá do stavu bezvědomí. Záchvaty mohou být různě dlouhé a projevovat se různým způsobem. Záchvaty se rozdělují na určité stupně podle druhu záchvatu. DMO se projevují také poruchami zraku či sluchu. Zrakové potíže se často projevují tupozrakostí nebo šilhavostí. Sluchové poruchy se vyskytují především u dyskinetické formy. Děti mohou mít problémy také v udržení pozornosti či vnímání (Jakobová, 2011). Nejčastější poruchy řeči při DMO jsou alálie – vývojová dysfázie, afázie, dyslalie, anartrie nebo dysartrie. Často se setkáváme u dětí s dysartrií, kde je artikulace zcela nesrozumitelná. Dalším přidruženým postižením jsou poruchy

somatického růstu a ortopedické komplikace. Zde je velký problém, že může dojít k deformaci kyčelních kloubů. Objevit se může také skolióza. Všechny tyto vady mohou vést k emočním poruchám (Jankovský, 2006).

Řečová postižení

Obě klientky mají dysartrii, proto bych se zaměřila právě na ni. „*Dysartrie je porucha motorické realizace řeči jako celku vznikající při organickém poškození centrální nervové soustavy*“ (Klenková, 2006, s. 117). Nejtypičtějším narušením komunikační schopnosti je dysartrie a souvisí s poruchou artikulace. Nejtěžší stupeň se projevuje neschopností verbální komunikace – anartrie. Dysartrie a anartrie mohou vzniknout kdykoliv během života jedince. V některých situacích se jedná o vrozené vady, nejčastěji u dětí s dětskou mozkovou obrnou, jiné jsou získány během pozdějšího období života. Dysartrie je složité postižení všech řečových oblastí – respirace, fonace, artikulace a rezonance. Forma a stupeň dysartrie odpovídá lokalizaci a rozměru poškození motorického funkčního systému (Klenková, 2006).

Dělení dysartrie je terminologicky odlišné. V naší literatuře je nejužívanější dělení podle lokalizace poškození, které uvádějí Kiml, Románek, Sovák ve spolupráci s neurologem Lesným. Jsou to následující typy dysartrie: kortikální (korová), pyramidová, extrapyramidová, bulbární, cereberální a smíšená dysartrie.

- Kortikální (korová) dysartrie vzniká poškozením motorických korových oblastí mozku. Artikulace je nejasná, především u delších vět. Hlas je tvořen namáhavě, osoba v řeči využívá špatně přízvuk. Řeč může být doprovázena mlaskavými zvuky.

- U pyramidové dysartrie dochází k porušení pyramidové dráhy od buněk v mozkové kůře k jádrům mozkových nervů. Jedná se o spastickou obrnu svalstva mluvidel. Řeč je tvrdá, protože tonus orofaciálního svalstva je zvýšený. Hlas mění svoji intenzitu a na konci věty může přecházet do šepotu. Mimika je narušena. Periferní neuron není poškozen, proto funkce jako je sání, polykání, žvýkání nejsou porušeny.

- Extrapyramidová dysartrie vzniká jako následek vlivu poruch podkorových ganglií na motorické dráhy a na svalový tonus dýchací, řečové a hlasové soustavy. Dělí se na hypertonickou a hypotonickou. Při hypertonické je řeč pomalá, poruchy se projevují v hrudním dýchání, narušena je také funkce hlasivek. Artikulace je nezřetelná. Hypotonická forma se projevuje narušeným dýcháním, tím zní některé hlásky a slabiky výrazně a jiné slabě. Mění se i poloha hlasu.

- Bulbární dysartrie je následkem poškození jader motorických nervů v prodloužené míše nebo nervů, vycházejících z nich ke svalům mluvního ústrojí. Jsou zde porušeny funkce polykání i žvýkání. Nedostatečným svalovým napětím je porušena výslovnost hlásek, které vyžadují zvýšené svalové napětí.

- Cerebellární (mozečková) dysartrie vzniká při poškození mozečku a jeho drah. Vyskytují se problémy s regulací síly, rychlosti, načasováním a řízením volních pohybů. Artikulace hlásek je nepřesná, hlas je tvořen námahou. Způsob řeči je nápadný a často až nesrozumitelný.

- Smíšená (kombinovaná) dysartrie se vyskytuje velmi často, záleží to na tom, jaký motorický systém je narušen (Klenková, 2006).

Logopedická diagnostika navazuje na výsledky klinického neurologického vyšetření při stanovení typu dysartrie. Snaží se definovat přítomné poruchy řečové komunikace, jejich závažnost a dopad na komunikační dovednosti. Při diagnostice se používá vyšetření pomocí diagnostických postupů – škál a vyšetřovacích formulářů pro dysartrii. Zhodnocení závisí na zkušeném odborníkovi, který je schopný zhodnotit projevy na základě poslechu, pozorování a zpracování záznamu mluvy. Je třeba vybrat vhodné metody a prostředky terapie podle typu dysartrie, např. svalová relaxace a stabilizace tělesného tónu v oblasti mluvidel, respirační, fonační, artikulační cvičení, využití neverbální komunikace, rytmizační postupy a další. S dysartrií souvisí také poruchy polykání – dysfagie, ta je častou komplikací. Při dysfagii jsou postiženy oblasti příjmu stravy a tekutin (Neubauer, Dobias, 2014).

Mentální retardace

Mentální retardace je označení vrozeného nedostatku rozumových schopností. Dochází k zaostávání v rozumovém vývoji, ale také k odlišnému vývoji některých psychických vlastností. Hlavním znakem je nízká úroveň rozumových schopností, ta způsobuje obtížnější adaptaci na běžné životní podmínky. Dítě se nevyvíjí v normě od počátku svého života, mentální retardace je trvalá. Je možné určité zlepšení, ale je to dáno stupněm mentální retardace a edukačními a terapeutickými vlivy, které působí na člověka (Fischer, Škoda, 2008).

Mezinárodní klasifikace nemocí rozlišuje šest základních kategorií mentálního postižení:

F70 lehká mentální retardace IQ 50 – 69

F71 středně těžká mentální retardace IQ 35 – 49

F72 těžká mentální retardace IQ 20 – 34

F73 hluboká mentální retardace IQ nižší než 20

F78 jiná mentální retardace

F79 nespecifikovaná mentální retardace (Černá a kol., 2015).

U jedné z klientek je intelekt zjevně podprůměrný dosahující až k lehké mentální retardaci. Problém má ve verbálním myšlení a v usuzování názoru. Učení je spíše mechanické.

Obecně se projevuje lehká mentální retardace obtížemi v učení. Ale v dospělosti jsou tyto jedinci schopni pracovat, navazovat a udržovat sociální vztahy. Mohou být prospěšnými členy společnosti. Přesto člověk s mentálním postižením potřebuje určitou míru pomoci a podpory v jeho životě. Je důležité porozumět jejich potřebám a přáním. U těchto osob se může projevit zvýšená emocionalita. Na druhou stranu jsou většinou velice otevření a spontánní. Mají prakticky stejné potřeby jako ostatní (Slowík, 2007).

3 VZDĚLÁVÁNÍ OSOB S TĚLESNÝM POSTIŽENÍM

Ve vyhlášce se rozumí dítě, žák nebo student se speciálně vzdělávacími potřebami jako osoba, která potřebuje ke vzdělávání vyrovnávací a podpůrná opatření. Mezi vyrovnávací opatření řadíme využívání pedagogických metod a postupů, které odpovídají vzdělávacím potřebám dětí, žáků nebo studentů, poskytování individuální podpory během výuky a přípravy na ni, využívání poradenských služeb školy, školských poradenských zařízení a individuálního vzdělávacího plánu. Škola opatření poskytuje na základě pedagogického posouzení vzdělávacích potřeb žáka, průběhu a výsledků jeho vzdělávání nebo ve spolupráci se školským poradenským zařízením. Podpůrná opatření jsou nutné úpravy ve vzdělávání a školských službách ke zdravotnímu stavu dítěte, žáka nebo studenta. Mezi podpůrná opatření řadíme poradenskou pomoc, úpravu obsahu, hodnocení, forem a metod vzdělávání, úpravu podmínek k přijetí a ukončení vzdělání, použití kompenzačních a speciálních pomůcek, vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu, poskytování pedagogicko-psychologických služeb, snížení počtu žáků ve třídě a v neposlední řadě také využití asistenta pedagoga. Podpůrná opatření se dělí do pěti stupňů podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti. Pokud žák využívá z podpůrných opatření asistenta pedagoga, mezi jeho hlavní činnosti patří pomoc žákům při přizpůsobení se školnímu prostředí, pomoc pedagogům při výchově a vzdělávání žáků a pomoc při komunikaci s žáky (Vyhláška č. 103/2014 Sb., § 1).

Podpůrné opatření v 1. stupni podpory se poskytuje v situacích, které zvyšují riziko neúspěšnosti ve škole, to je nemoc, stěhování, rozvod či úmrtí v rodině, dlouhodobější problémy nebo lehké narušení komunikačních schopností, které ovlivňují úroveň čtení a psaní. 2. stupeň podpory je přiznán v případě oslabení kognitivního výkonu, oslabení zrakových a sluchových funkcí, nedostatečné znalosti jazyka, v kterém vyučování probíhá, nebo oslabení dorozumívacích schopností. Podpůrné opatření ve 3. stupni podpory se navrhuje z důvodu lehkého mentálního postižení, zrakového či sluchového postižení, tělesného postižení nebo syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte. 4. stupeň podpory se poskytuje

u středně těžkého či těžkého mentálního postižení, těžkého zrakového či těžkého sluchového postižení, závažného tělesného postižení, poruchy autistického spektra nebo neschopnosti komunikovat pomocí psaného či mluveného slova. Žákům s těžkým zdravotním postižením, to jsou žáci s těžkým zrakovým postižením, s těžkým sluchovým postižením, s těžkým tělesným postižením, hluchoslepí, s autismem, postižení více vadami, s těžkým či hlubokým mentálním postižením, náleží nejvyšší míra podpůrných opatření. Podpůrná opatření ve 2. – 5. stupni podpory navrhuje školské poradenské zařízení (Michalík a kol., 2015).

3.1 Integrace a inkluze

Podle vyhlášky je zajišťována forma speciálního vzdělávání žáků se zdravotním postižením buď individuální integrací, skupinovou integrací, ve škole samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením, nebo kombinací uvedených forem. Individuální integrace je vzdělávání žáka v běžné škole nebo ve speciální škole určené pro žáky s jiným druhem zdravotního postižení. Skupinovou integrací rozumíme vzdělávání žáka ve třídě, studijní skupině zřízené pro žáky se zdravotním postižením v běžné škole nebo ve speciální škole určené pro žáky s jiným druhem zdravotního postižení (Vyhláška č. 73/2005 Sb., § 3).

Integrace je pojem, který nám označuje nejvyšší stupeň socializace jedince. V určitých případech nastává problém začleňování člověka do společnosti, např. u osob s postižením. Proto je důležité integraci podporovat a vytvářet vhodné podmínky pro její průběh. To se týká také oblasti vzdělávání. Úspěšnost integrace je ovlivněna řadou činitelů – prostředím školy, postojem a kompetencí učitelů, spoluprací se školskými poradenskými zařízeními, přijetím ze strany učitelů, spolužáků, ale také jejich rodičů a mírou a kvalitou speciální podpory. Škola spolupracuje se školskými poradenskými zařízeními, to jsou pedagogicko-psychologická poradna a speciálně pedagogické centrum. Poradny se věnují především diagnostice a poradenství v oblasti specifických poruch učení a chování, zatímco centra jsou spíše zřizována při některých

speciálních školách a zaměřují se na děti a žáky s určitým druhem postižení. Škola ve spolupráci se školským poradenským zařízením pro každého žáka se speciálními vzdělávacími potřebami vytváří individuální vzdělávací plán (Slowík, 2007).

Žákům s tělesným postižením je podle jejich kognitivní úrovně umožněn přístup ke všem typům středních škol, to jsou gymnázia, střední odborné školy, střední odborná učiliště, odborná učiliště a praktické školy jednoleté a dvouleté. Vyžaduje se spolupráce se speciálně pedagogickým centrem pro tělesně postižené a zpracovává se individuální vzdělávací plán. Po úspěšném dokončení střední školy mohou studovat také na vysokých školách (Pipeková a kol., 2014).

Individuální vzdělávací plán je součástí dokumentace žáka. Vychází ze školního vzdělávacího programu příslušné školy, závěrů speciálně pedagogického vyšetření, může vycházet také z doporučení registrujícího praktického lékaře pro děti a dorost nebo dalšího odborníka a vyjádření zákonného zástupce žáka nebo zletilého žáka. Je závazným dokumentem pro zajištění speciálních vzdělávacích potřeb žáka. Individuální vzdělávací plán obsahuje údaje o obsahu, průběhu a způsobu poskytování individuální speciálně pedagogické péče žákovi a její zdůvodnění, údaje o cíli vzdělávání žáka, časové a obsahové rozvržení učiva, volbu pedagogických postupů, vyjádření potřeby dalšího pedagogického pracovníka (Vyhláška č. 73/2005 Sb., § 6).

3.2 Vzdělávání dospělých s tělesným postižením

Vzdělávání jedince s tělesným postižením by mělo probíhat dále i poté, co opustí školu. Může pokračovat doma nebo při pozdějším využívání sociálních služeb, především u osob s kombinovaným postižením. Důležité je, aby jeho znalosti a dovednosti byly používány a upevňovány. Pokud tomu tak není, dochází k velmi rychlému zapomínání již osvojených znalostí. Další vzdělávání má význam pro rozvoj myšlení, zrakové a sluchové percepce nebo také komunikace. V současnosti je kladen velký důraz na celoživotní vzdělávání všech lidí, tak by tomu mělo být i u vzdělávání

osob s postižením. Pečující lidé by měli mít možnost v jakékoliv instituci nebo doma pokračovat ve vzdělávání a rozvoji jedince s postižením i mimo školy, měli by mít vhodné podmínky, které jim umožní realizovat pedagogickou rehabilitaci (Zikl, 2011). *„Základním cílem pedagogické rehabilitace je dosažení, co nejvyššího stupně vzdělání jedinců s postižením, jejich samostatnosti a socializace“* (Jakobová, 2011).

Bylo vydáno velké množství dokumentů o celoživotním vzdělávání, některé bych ráda uvedla. V roce 1972 vydala komise UNESCO dokument „Learning to be“. Tento dokument obsahoval řadu doporučení pro vzdělávání dospělých. Jedna ze základních myšlenek byla, že každému jedinci musí být umožněno pokračovat ve vzdělávání během celého jeho života. Další dokumentem je např. „Národní program rozvoje vzdělávání v České republice“ – tzv. „Bílá kniha“. Vyjadřuje myšlenková východiska, obecné záměry a rozvojové programy, ty by měly být směrodatné pro vývoj vzdělávání. V neposlední řadě byl vydán strategický dokument ze dne 11. července 2007 „Strategie celoživotního učení ČR“, obsahuje návrhy opatření na podporu rozvoje celoživotního vzdělávání (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2007).

4 VÝZNAM PRACOVNÍHO ZAČLENĚNÍ OSOB S TĚLESNÝM POSTIŽENÍM

V životě člověka a lidské společnosti není práce důležitá pouze po stránce ekonomické, ale také obecně kulturní, ekologické, antropologické a medicínské. Práce se stala kulturní reprodukční potřebou společnosti a náleží do souboru základních lidských práv a svobod. Práce souvisí se zdravím, štěstím a sebeúctou lidí, tedy patří mezi základní potřeby jedince (Buchtová a kol., 2013).

Práce je tělesná nebo duševní činnost zaměřená na výdělek a uspokojení potřeb, předpokladem je seberealizace. Vede k vytváření hodnot, které mají význam jak pro jedince, tak pro společnost. Význam práce z hlediska přínosu pro jedince se uvádí v rovinách: existenční a materiální (odměna, mzda, hodnoty lidské práce, chápání času), kooperační a socializační (spolupracujeme s jinými lidmi, komunikace s nimi), rozvojový a tvořivý (rozvoj duševních a tělesných dovedností), estetický a kulturní (umělecká tvorba), relaxační (odvádí od psychického napětí). Pro tělesně postiženého jedince je důležité takové povolání, ve kterém bude moci využít všech svých zbývajících tělesných schopností, tak aby jeho pracovní činnost nezhoršovala jeho zdravotní stav. Pro člověka s tělesným postižením je významné, aby za svůj pracovní výkon mohl dostat uznání, které mu bude přinášet uspokojení v jeho životě (Opatřilová, 2005).

Pro osoby s tělesným postižením práce neznamena pouze začlenění do pracovního procesu, ale znamená pro ně také začlenění do sociálního života společnosti. Mají možnost navázat nové kontakty a získat pocit, že někam patří, že mohou něco společnosti nabídnout, a tím obohatit sebe i ji (Valenta a kol., 2014).

Profesní orientace žáků s tělesným postižením se prolíná celým edukačním procesem, začíná již na základní škole. Řeší se otázky orientované k volbě povolání a jejich budoucího pracovního uplatnění. Jedincům se zdravotním postižením se může nabídnout rehabilitace v co nejvyšší možné míře ke zlepšení zdravotního stavu. Velká pozornost je dána základnímu vzdělání, nabízí se široké příležitosti k rozvoji jejich

zájmů využitelných při řešení profesních otázek. Je třeba také dbát na vytváření předpokladů pro vytrvání ve zvoleném oboru, posilování jejich volných vlastností a na vytváření návyku, aby neustále byli činní a svoji aktivitu vykonávali dobře a zodpovědně. Je důležité poskytnout a zajistit žákům s tělesným postižením vhodnou a odbornou přípravu na zvolený obor (Pipeková a kol., 2014).

4.1 Podpora pro osoby se zdravotním postižením

Pro osoby se zdravotním postižením úřady práce nabízejí tuto podporu:

- pracovní rehabilitace,
- chráněné pracovní místo,
- podporované zaměstnávání,
- příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením na chráněném pracovním místě (Integrovaný portál MPSV, 2016).

Pracovní rehabilitace je souvislá činnost, zaměřená na získání a udržení vhodného zaměstnání jedince se zdravotním postižením. Zabezpečuje ji úřad práce na základě žádosti, u které musí být doklad potvrzující, že žadatel je osobou se zdravotním postižením. Do pracovní rehabilitace zařazujeme poradenskou činnost zaměřenou na volbu povolání, volbu zaměstnání, teoretickou a praktickou přípravu do zaměstnání, zprostředkování, udržení a změnu zaměstnání a vytváření vhodných podmínek pro výkon pracovní činnosti. Úřad práce sestaví s jedincem se zdravotním postižením individuální plán a odborná pracovní skupina určí jeho vhodnou formu. Individuální plán pracovní rehabilitace obsahuje předpokládaný cíl, stanovené formy, předpokládaný časový průběh, termíny a způsob hodnocení účinnosti stanovených forem pracovní rehabilitace. Pracovní rehabilitaci zabezpečuje na základě žádosti Krajská pobočka Úřadu práce ČR místně příslušná podle bydliště ve spolupráci s pracovně rehabilitačními středisky (Zákon č. 435/2004 Sb., § 67).

Chráněné pracovní místo je pracovní místo vymezené nebo zřízené zaměstnavatelem pro osobu se zdravotním postižením. Musí být sjednané na základě písemné dohody s úřadem práce. Úřad práce poskytuje zaměstnavateli příspěvek na vznik chráněného pracovního místa. Toto místo musí být obsazeno po dobu 3 let. Pokud se jedinec se zdravotním postižením rozhodne vykonávat samostatnou výdělečnou činnost, může úřad práce uzavřít dohodu o zřízení chráněného pracovního místa přímo s danou osobou. Úřad práce může podle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti ve znění pozdějších předpisů poskytnout příspěvek na částečnou úhradu provozních nákladů chráněného pracovního místa na základě dohody se zaměstnavatelem nebo osobou samostatně výdělečně činnou (Zákon č. 435/2004 Sb., § 75).

Podporované zaměstnávání je časově omezená služba lidem, kteří hledají placené zaměstnání, ale jejich schopnost získat a zachovat si zaměstnání je z různých důvodů omezena. Potřebují individuální podporu poskytovanou před i po nástupu práce. Cílem podporovaného zaměstnávání je umožnit jedinci získat a zachovat si vhodné zaměstnání na otevřeném trhu práce. Druhým cílem je zvýšit míru samostatnosti uživatelů služeb, to znamená posílit jejich pracovní návyky a motivaci k dalšímu pracovnímu rozvoji (Česká unie pro podporované zaměstnávání, 2016).

Příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením se poskytuje formou částečné úhrady vynaložených prostředků na mzdy a dalších nákladů zaměstnavateli zaměstnávajícímu na chráněných pracovních místech více než 50 % těchto jedinců z celkového počtu svých zaměstnanců. Příspěvek se poskytuje čtvrtletně zpětně na základě písemné žádosti zaměstnavatele. Součástí žádosti je jmenný seznam zaměstnanců se zdravotním postižením, doložení skutečnosti, že se jedná o jedince se zdravotním postižením a doložení celkového průměrného přepočteného počtu všech zaměstnanců a zaměstnanců se zdravotním postižením (Zákon č. 435/2004 Sb., § 78).

5 OSOBNÍ ASISTENCE

Osobní asistence je komplex služeb, cílem je pomoci člověku se zdravotním postižením zvládnout s podporou osobního asistenta úkony, které by dělal sám, kdyby mohl. Mezi ně patří pomoc při osobní hygieně, doprovod k lékaři nebo na úřad, podpora při vzdělávání a výkonu povolání, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím a další (Uzlová, 2010). Daná vyhláška popisuje osobní asistenci jako terénní službu poskytovanou osobám, které mají sníženou schopnost samostatnosti ať už z důvodu věku, chronického onemocnění, nebo zdravotního postižení, jejichž situace vyžaduje asistenci další fyzické osoby. Asistence se poskytuje v neomezeném časovém rozmezí, v přirozeném sociálním prostředí daných osob a při činnostech, u kterých tyto osoby potřebují pomoc (Vyhláška č. 505/2006 Sb., §5).

Osobní asistent by měl mít některé osobnostní předpoklady pro tuto práci. Musí být schopný komunikovat a domluvit se s druhými lidmi, měl by přistupovat pozitivně k lidem i k životu. Osobní asistent by měl být zralou vyváženou osobností. Důležité je také, aby byl přesvědčen o významu této práce a ztotožnil se s jejími cíli. S tím souvisí i jeho motivace, proč chce tuto práci dělat. Mezi jeho vlastnostmi by neměla chybět empatie, trpělivost, vstřícnost, obětavost, tolerance, ale i důslednost, spolehlivost, odpovědnost, kreativitu, chuť poznávat a učit se nové věci. Práce osobního asistenta je náročná jak psychicky, tak i fyzicky. Proto by měl být asistent v takové kondici, aby neohrozil své zdraví (Uzlová, 2010). Na webových stránkách můžeme najít rozdělení základních životních potřeb, které osobní asistent pomáhá osobě s postižením naplňovat: biologické – to je např. jídlo, pití, spánek, toaleta, hygiena, úprava prostředí, polohování, pohyb apod. a kulturní – sem řadíme vzdělání, zaměstnání, kulturu (kino, divadlo, knihy, hudba, internet aj.), nakupování, procházky, styk s lidmi, úřady apod. (Osobní asistence, 2014).

5.1 Etické jednání pracovníka s klientem v sociálních službách

Většina poskytovatelů služeb osobní asistence má v souladu se standardy kvality sociálních služeb zformulován etický kodex, který slouží jako základní pravidla pro osobní asistenty a jejich činnosti ve vztahu ke klientům, zaměstnavateli a ostatním kolegům. Obecné etické principy jsou respektování práva na jedinečnost každého člověka, na sebeurčení a také podporování práva na seberealizaci. Principy etického jednání pracovníka s klientem jsou:

- Souhlas – pracovník podporu a pomoc poskytuje jen v případě, pokud klient souhlasí, vyjma akutního ohrožení života klienta nebo jiné osoby.
- Individuální přístup – pracovník se snaží přistupovat ke každému klientovi jako k celostní bytosti, bez stereotypů a předsudků.
- Partnerství – vztah klienta, jeho rodiny je vztahem rovnocenným, založeným na vzájemné úctě a respektu.
- Pozitivní hodnocení – pracovník podporuje a posiluje sebevědomí a sebehodnocení každého klienta, staví na jeho silných stránkách. Vychází z přesvědčení, že každý je schopen změny, růstu a vývoje.
- Mlčenlivost a diskrétnost – pracovník je povinen zachovávat mlčenlivost o faktech, které souvisí s klientem a výkonem jeho práce.
- Bezúhonnost – pracovník nezneužívá vztahu důvěry ani svého postavení, je svým jednáním příkladem pro klienty.
- Moc a autorita – pracovník se může stát příkladem a přirozenou autoritou pro daného člověka, ale nezneužívá své moci. Nevnáší do práce své problémy a postoje.
- Hranice – pracovník rozeznává hranice mezi osobním a profesním životem, nikdy si nezačne romantický či sexuální vztah se svým klientem nebo jeho příbuznými.
- Zájem klienta – zájmy klienta jsou vždy na prvním místě, nesmí být podřizovány zájmům organizace, ani zájmům rodičů nebo opatrovníků.
- Odbornost – pracovník je zodpovědný za odbornou a svědomitou péči, vybírá metody podpory, které jsou pro klienta nejvýhodnější (Uzlová, 2010).

Chyb, kterých se dopouštějí asistenti, je hned několik. Mezi nejčastější patří, pokud nemají jasnou motivaci k práci osobního asistenta, brání rozvoji samostatnosti klienta, protože o něj přehnaně pečují. Mluví za klienta, nedají mu prostor – rozhodují za něj a přehnaně klienta chrání před vlivy vnějšího světa. Další problém může nastat, pokud nepřizpůsobí své chování a způsob komunikace věku a zájmům klienta. Příliš se na klienta upínají a přivlastňují si ho. S tím může souviset, že potom mají na klienty nepřiměřené nároky nebo dávají ostatním rady ohledně výchovy klienta a kritizují jejich přístupy. V poslední řadě je velkou chybou, pokud asistenci řeší nějaké své problémy.

Pracovní náplň osobního asistenta je individuální podle zdravotního stavu dítěte nebo dospělé osoby, řídí se jeho potřebami. V rodinném prostředí se jedná o pomoc při sebeobslužných činnostech, při hygieně a příjmu potravy, aktivizační činnosti, hraní her, pomoc s přípravou do školy, doprovod. Důležité je rozvíjet samostatnost jedince. Pokud škola nezajistí asistenta pedagoga, může osobní asistent pomáhat při výuce. Osobní asistent může také pomáhat při plnění pracovních úkolů a pracovní náplně dospělého jedince. Asistence se liší podle potřeb klientů, proto by si každý asistent měl pohlídat, aby mu byla jeho pracovní náplň jasně stanovena a aby s touto náplní souhlasil (Uzlová, 2010).

6 PROJEKT „I TY MŮŽEŠ PRACOVAT – HLASEM!“

Projekt „I Ty můžeš pracovat – hlasem!“ byl určen pro fyzické osoby s tělesným postižením, pro osoby s postižením motoriky horních končetin a zhoršeným zrakem či zhoršenou orientací na obrazovce. Realizace projektu probíhala od 1. 3. 2013 do 28. 2. 2015. Projekt se uskutečnil v Praze, v Jihočeském kraji a ve Středočeském kraji. V Jihočeském kraji projekt probíhal v Arpidě, centru pro rehabilitaci osob se zdravotním postižením, z. ú., od 1. 9. 2014 do 28. 2. 2015. Zde se do projektu zapojily dvě dospělé klientky denního stacionáře pro osoby s tělesným a mentálním postižením, které pracovaly v místní knihovně.

Pomocí aktivit projekt pomáhal cílové skupině překonat překážky, které jí bránily se uplatnit na trhu práce. Po dokončení projektu by měli mít účastníci vzdělání v oblasti ovládání počítače hlasem a informačních technologií. Cílová skupina by se měla naučit ovládat PC hlasem. Důležitým prvkem bylo využití nejmodernějších technologií ovládání počítače hlasem, to umožnilo za pomoci hlasu ovládat počítač i osobám se zhoršeným zrakem či orientací. Během celého projektu se kladl důraz na individuální přístup. Hlavní výstup projektu byl zaměstnání celkem 14 osob z cílové skupiny. Specifické cíle byly: pomoc překonat cílové skupině překážky ve vstupu na trh práce, realizace rekvalifikačních kurzů a nalezení zaměstnání pro cílovou skupinu. Motivace cílové skupiny bylo zapojení se do pracovního a společenského života a získat zaměstnání. Před zahájením projektu sepsali se společností smlouvu o školení a tréninku na ovládání informačních technologií hlasem, byly jim zapůjčeny potřebné technologie. Projekt by měl přinést cílové skupině znalosti a dovednosti v oblasti využití IT, odbornou kvalifikaci, částečnou ekonomickou nezávislost, společenské zapojení a zlepšení sociální kultury života. Projekt by měl mít také pozitivní vliv na osoby, které se o zdravotně postižené starají. Jedná se o velmi finančně nákladný projekt, ale měl přínos i v ekonomické rovině, protože jedinci se stali aspoň částečně nezávislími na pomoci státu. Projekt byl i zpětnou vazbou pro český výzkum a vývoj v této oblasti (Evropský sociální fond ČR, 2013).

6.1 Polovina nebe

Projekt „I Ty můžeš pracovat – hlasem!“ realizovala společnost Polovina nebe. Jedná se o obecně prospěšnou společnost, která se změnila z občanského sdružení Polovina nebe založeného v roce 2006 na podporu osob sociálně vyloučeným při jejich integraci do společnosti. Společnost se zabývá přípravou a realizací projektů v oblasti rozvoje lidských zdrojů, výzkumu a vývoje a podpory podnikání. Působí po celé České republice. Využívá Strukturální pomoci ze strany EU a příležitostmi, které tato pomoc českým subjektům nabízí. Společnost si zakládá na těchto hodnotách – sociální myšlení a vnímání (komplexní péče o klienty, odbornost a partnerství), jsme tým Poloviny nebe (jeden za všechny, všichni za jednoho, týmová souhra), etika, zdroje (hospodárné vynakládání zdrojů, zpřístupnění inovativních technologií potřebným). Polovina nebe je registrovaný poskytovatel sociálních služeb. Poskytuje osobní asistenci, odlehčovací služby, odborné sociální poradenství, průvodcovské služby a ostatní služby. Při osobní asistenci zajišťuje pomoc při zvládnutí běžných úkonů, pomoc při osobní hygieně, pomoc při zajištění stravy, pomoc při zajištění chodu domácnosti a zprostředkování kontaktu se společenským prostředím. Odborné sociální poradenství poskytuje sociálně terapeutické činnosti, právní, psychologické a vzdělávací poradenství, pomoc při obstarávání osobních záležitostí a další. Nabízí průvodcovské služby, např. doprovod na sportovní, kulturní a společenské akce, ale také pomoc při uplatňování práv. Projekty realizované Polovinou nebe jsou „Vzdělávání Poloviny nebe“, „Můj hlas – moje práce“, „Duhový most“, „Pracovat bez rukou lze“, „Hlas je šance“ a „I Ty můžeš pracovat – hlasem!“ (Polovina nebe, 2014).

6.2 Arpida, centrum pro rehabilitaci osob se zdravotním postižením, z. ú.

Projekt „I Ty můžeš pracovat – hlasem!“ probíhal v Jihočeském kraji v Arpidě, centru pro rehabilitaci osob se zdravotním postižením, z. ú., od 1. 9. 2014 do 28. 2. 2015. Projektu se zúčastnily dvě klientky tohoto zařízení.

Pracovaly v místní knihovně, kterou plně vedly. Ke své práci využívaly přizpůsobené počítače na ovládání hlasem. Zaměstnanci a uživatelé centra mohli využívat nabízených služeb od těchto pracovníků.

Centrum Arpida je nestátní nezisková organizace pracující na bázi občanského sdružení a obecně prospěšné společnosti. Areál byl vybudován v letech 1990 – 1993. Arpida poskytuje komplexní koordinovanou péči osobám s tělesným a kombinovaným postižením. Propojuje se zde péče v oblasti zdravotní, sociální a výchovně vzdělávací. V centru Arpida probíhá tedy činnost diagnostická, terapeutická, rehabilitační, respitní, výchovně vzdělávací, zájmová, preventivní. Cílem je dosažení rozvoje a optimálního vývoje jedince k jeho maximální možné soběstačnosti a integrace v jeho přirozeném sociálním prostředí (Centrum Arpida, 2015).

Důraz je kladen na intenzivní spolupráci s rodinami dětí s postižením, odborná podpora je zaměřena na rodinu jako celek. Rodiče patří do týmu odborníků pečujícího o jejich dítě. Tým odborníků v Arpidě tvoří odborní lékaři, fyzioterapeuti, ergoterapeuti, arteterapeut, muzikoterapeut, psychologové, speciální pedagogové, asistenti pedagoga, sociální pracovníci, osobní asistenti a další. Je zde respektována přirozená a nenásilná integrace. Poskytovaná péče má lidský rozměr a je kladen důraz také na vysokou odbornost. Léčebné prostředky uceleného systému rehabilitace při centru Arpida se zajišťují hlavně prostřednictvím fyzioterapie a ergoterapie. Důležitá je metoda reflexní lokomoce podle prof. Vojty. V tomto centru probíhají také terapie jako hipoterapie, muzikoterapie, arteterapie, canisterapie a další. Sociální služby jsou zde zajišťovány denním stacionářem pro osoby s tělesným a hlubokým mentálním postižením, denním stacionářem pro osoby s tělesným a mentálním postižením, osobní asistencí pro klienty, ranou péčí pro děti s tělesným a kombinovaným postižením od narození do 7 let věku a pro jejich rodiny, sociálně terapeutickými dílnami a sociální rehabilitací. Pedagogické prostředky uceleného systému rehabilitace zajišťuje Arpida jak v předškolním vzdělávání, což je mateřská škola pro tělesně postižené, v základním vzdělávání, to jsou třídy přípravného stupně základní školy speciální, základní škola pro tělesně postižení, základní škola praktická

pro tělesně postižené, základní škola speciální pro tělesně postižené, tak také ve středním vzdělávání, což je praktická škola dvouletá. (Jankovský in Pfeiffer a kol., 2014).

VÝZKUMNÁ ČÁST

7 CÍL PRÁCE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY

Hlavním cílem bakalářské práce je zhodnotit projekt „I Ty můžeš pracovat – hlasem!“, který probíhal v centru Arpida v Českých Budějovicích. Zhodnotit, zda byly splněné stanovené cíle projektu, jestli se klientkám daného projektu podařilo uplatnit na trhu práce a jaké přínosy nebo negativa pro ně tento projekt měl. Také jak hodnotí nejmodernější technologii ovládání počítače hlasem. Dalším cílem je oslovení pracovníků Arpidy, jak byli s poskytnutou službou od klientek spokojeni.

Výzkumné otázky:

VO1: Jaká je zkušenost respondentů s počítačovým programem, který se obsluhuje hlasem?

VO2: Jaký přínos pro respondenty měl tento projekt?

VO3: Jak hodnotíte poskytnutí služby pracovníci zařazenými v rámci tohoto projektu?

8 METODIKA VÝZKUMU

Vzhledem k mému tématu a definovanému cíli jsem zvolila metodu kvalitativního výzkumu. V kvalitativním výzkumu jde o prozkoumání určitého široce definovaného jevu do hloubky a přinést o něm maximální množství informací. Podstatou kvalitativního výzkumu je sběr dat bez toho, že by na začátku byly stanoveny základní proměnné nebo hypotézy. Výzkumník si stanoví výzkumné otázky. Kvalitativní výzkumníci používají zejména tyto tři typy dat: data z rozhovorů, data z pozorování a data z dokumentů. Teprve až výzkumník nasbírá dostatečné množství dat, začíná pátrat po pravidelnostech, které se v těchto datech vyskytují. Poté začne formulovat předběžné závěry a hledá pro ně další oporu v datech. Výstupem je formulování nové hypotézy či teorie. Metody kvalitativního přístupu se užívají k odhalení a porozumění toho, co je podstatou jevů, o kterých toho ještě moc nevíme. Mohou být také použity k získání nových názorů na jevy, o kterých už něco víme. Vzniklé teorie na základě kvalitativního výzkumu nesmíme zobecňovat. Jsou platné právě jen pro vzorek, který jsme zkoumali (Švaříček a kol., 2007).

8.1 Technika sběru dat

Do mé praktické části jsem sběr dat prováděla od 1. 9. 2014 do 28. 2. 2015 zúčastněným pozorováním. Ke klientkám, které se zúčastnily projektu „I Ty můžeš pracovat – hlasem!“, jsem byla přidělena jako osobní asistentka. Pomáhala jsem jim při výkonu jejich pracovní činnosti. Měla jsem tedy možnost pozorovat přirozený vývoj situace.

Dále jsem prováděla sběr dat metodou strukturovaných rozhovorů. Pro strukturované rozhovory jsem vytvořila otevřené otázky, které jsou k nahlédnutí v příloze č. 1 – rozhovor pro klientky a v příloze č. 2 – rozhovor pro pracovníky zařízení. Klientkám Arpidy jsem sestavila rozhovor na základě zúčastněného pozorování se čtrnácti otevřenými otázkami. S pracovníky Arpidy jsem vedla rozhovor

s jedenácti otevřenými otázkami. S každým respondentem jsem si domluvila schůzku jednotlivě.

Rozhovory byly se souhlasem nahrávány na mobilní telefon a potom přepsány do písemné podoby.

Strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami

Strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami je sestaven z řady dobře formulovaných otázek, na které mají jednotliví respondenti odpovědět. Základním cílem tohoto typu rozhovoru je co nejvíce minimalizovat efekt tazatele na kvalitu rozhovoru. Získaná data z rozhovorů se snadněji analyzují, protože jednotlivá témata se v přepisu lehce lokalizují. Strukturovaný rozhovor nám pomáhá udržet zaměření rozhovoru, ale přesto má dotazovaný prostor uplatnit své zkušenosti. Jedna z variant takového rozhovoru je problémově zaměřený rozhovor, který se zaměřuje na určitý problém. Tazatel ho uvede a pak se k němu neustále vrací. Prvně musí však problémovou oblast analyzovat a zpracovat aspekty, ke kterým se bude rozhovor vztahovat. Jde tedy o postupné zjišťování, ověřování a analýzu dat. Zde se začne pomalu rozkrývat jejich podstata a vzájemný vztah. Problémově zaměřený rozhovor se používá v případech, kdy již k problému existují určité znalosti a specifické otázky (Hendl, 2005).

Zúčastněné pozorování

Zúčastněné pozorování patří mezi nejdůležitější metody kvalitativního výzkumu. Díky této strategii je možné popsat, co se děje, kdo nebo co se účastní dění. Ale také kdy a kde se věci dějí, jak se objevují a proč. Zúčastněné pozorování se používá, pokud se soustředíme na hloubkový popis a analýzu nějakého jevu. Zvláště je vhodné, pokud není jev přístupný pohledu osob mimo skupinu nebo se zkoumá jev, který je málo prozkoumaný a v neposlední řadě jestliže existují velké rozdíly mezi pohledy členů a nečlenů sledované skupiny. Pozorovatel se sám účastní dění, kde se předmět výzkumu projevuje. Je v osobním vztahu s pozorovanými, sbírá data. To vede k těsnějšímu přiblížení k předmětu. V průběhu zúčastněného pozorování se používají

podle potřeby a možností všechny dostupné metody pro získání dat, například různé typy rozhovorů, deníky členů skupiny, videonahrávky a další (Hendl, 2005).

8.2 Charakteristika výzkumného souboru

Výzkumný soubor tvořily klientky centra Arpida, které pracovaly na projektu „I Ty můžeš pracovat – hlasem!“. Tyto klientky mají diagnostikovanou dětskou mozkovou obrnu s přidruženými postiženími. Oslovila jsem obě klientky, s kterými jsem pracovala, a obě byly ochotné mi rozhovor poskytnout.

Dále výzkumný soubor tvořili zaměstnanci centra Arpida, kteří využili nabízených služeb od pracovnic knihovny během projektu. Oslovila jsem vybrané pracovníky Arpidy, o kterých jsem věděla, že využili služeb knihovny. Z oslovených pracovníků jsem udělala užší výběr desíti pracovníků, kteří byli ochotni mi rozhovor poskytnout. Někteří pracovníci využili služeb knihovny, ale až zpětně se dozvěděli, že to bylo během tohoto projektu.

9 ANALÝZA ZÍSKANÝCH DAT

V této kapitole nejdříve analyzuji rozhovory s klientkami, které se zúčastnily projektu „I Ty můžeš pracovat – hlasem!“ v Arpidě, centru pro rehabilitaci osob se zdravotním postižením, z. ú., v Českých Budějovicích. Poté rozebírám rozhovory se zaměstnanci tohoto zařízení, kteří využili nabízených služeb v místní knihovně od klientek daného projektu. Nahrané rozhovory všech zaměstnanců v doslovném přepisu jsou k nahlédnutí v příloze č. 3.

9.1 Analýza získaných dat rozhovorů s klientkami

V rozhovorech s klientkami jsem použila tykání, neboť jsme spolu velice úzce spolupracovaly, celého půl roku, kdy tento projekt probíhal. Tím jsme si vytvořily blízký vztah, bez něhož by byla realizace celého projektu velmi problematická.

V této podkapitole uvádím doslovný přepis rozhovorů s klientkami:

1. Mohla bys mi na začátek říci, jak dlouho probíhal projekt I Ty můžeš pracovat - hlasem, kterého ses zúčastnila? A které dny probíhal?

Klientka č. 1: *„Půl roku. Ve dnech úterý a středa. Půl rok byl od září do konce února.“*

Klientka č. 2: *„Probíhal půl roku, ve středu a v úterý. Půl roku – od září do února.“*

2. Co bylo náplní tohoto projektu?

Klientka č. 1: *„Dělaly jsme spolu knihovnu, psaly jsme seznam. Přepisovaly jsme kartičky do toho seznamu. Pak jsme ještě dělaly anotace, ISBN, roky. Ještě jsme upravovaly obálky, které jsme prvně skenovaly.“*

Klientka č. 2: *„Aby se lidi naučili pracovat a věděli, jaký to je. Dělaly jsme seznam knih a k tomu evidenci. Psaly jsme k tomu autora, ISBN a z jakýho roku ta knížka je.“*

3. Pracovaly jste pouze v knihovně Arpidy nebo byl popřípadě projekt rozdělený na nějakou přípravu?

Klientka č. 1: *„Pracovaly jsme pouze v Arpidě. A přípravu jsme měly i doma.“*

Klientka č. 2: *„Pracovaly jsme v Arpidě a doma, tam byla příprava.“*

4. Měly jste k dispozici speciální počítačový program. Vysvětli mi prosím, jak se tento program ovládal.

Klientka č. 1: *„Program se ovládal hlasem. Řekly jsme vždy počítači úkoly a on to udělal. Počítači jsme říkaly jenom zkratky.“*

Klientka č. 2: *„Dostaly jsme sluchátka a mluvily jsme na počítač a on to udělal. Používaly jsme zkratky.“*

5. Měly jste před zahájením projektu nějakou výuku na počítačích, abyste věděly, jak tento program ovládat?

Klientka č. 1: *„Ano, přijeli z Poloviny nebe a ukázali nám ten program a měly jsme na to kurz.“*

Klientka č. 2: *„Měly jsme, nevím, jak dlouho dopředu to bylo. Přijel pán a ten nám ukázal, jak to funguje a jak se s tím pracuje, jak to ovládat.“*

6. Jak se ti s tímto programem pracovalo?

Klientka č. 1: *„Byla to určitě dobrá zkušenost, ale pracovalo se mi líp normálně ručně na počítači, protože hůř mluvím.“*

Klientka č. 2: *„Jako jo, pro někoho je to určitě dobrý, ale mě to spíš vyhovuje, jakoby když na ten počítač nemluvím. Šlo to, ale radši to ovládám normálně, je to pro mě rychlejší. Asi je to užitečný pro někoho, kdo má blbou motoriku.“*

7. Využívala jsi i nějaké jiné pomůcky nebo klávesové zkratky, které ti usnadnily práci?

Klientka č. 1: *„Já jsem využívala speciální dotykovou myš. A využívám taky zkratky.“*

Klientka č. 2: *„Já jsem občas používala funkci jedním prstem, když jsem potřebovala udělat třeba otazník.“*

8. Naučila ses něco nového za tu dobu, kdy tento projekt probíhal? Pokud ano, tak co?

Klientka č. 1: *„Já nevím, jak to říct. (Pauza) Já jsem se naučila větší odpovědnosti, upravovat obrázky. Dostala jsem se díky tomu do Vědecké knihovny. Naučila jsem se taky práci se skenerem, procovat v programu v Excelu. Naučila jsem se pracovat s myší, to bylo náročný, ale vyplatilo se mi to.“*

Klientka č. 2: *„Určitě mi to dalo velkou zkušenost jakoby do života. Zjistila jsem, co to obnáší, když si chce někdo vydělat peníze.“*

9. Bylo něco, co ti nevyhovovalo v dané práci?

Klientka č. 1: *„Já si myslím, že ne. Všechno v pořádku.“*

Klientka č. 2: *„Ne, já jsem měla vedle sebe skvělý lidi, takže to bylo v pohodě.“*

10. Co to jsou měsíční výkazy práce?

Klientka č. 1: *„To jsme vždycky vypisovaly na konci měsíce, co jsme celý ten měsíc v knihovně dělaly.“*

Klientka č. 2: *„Měsíční výkazy práce – to je takovej papír, který se vypíše, a na základě toho se dávají výplaty. Píše se tam co jsme dělaly, jak dlouho jsme pracovaly, zda nebylo volno nebo jsme nebyly nemocný.“*

**11. Vnímáš tento projekt tak, že byl pro tebe přínosem, pokud ano, v čem?
A pokud ho nevnímáš jako přínosný, tak proč?**

Klientka č. 1: *„Určitě přínosný, protože díky tomuto projektu, já teď pracuji v knihovnách.“*

Klientka č. 2: *„Přínosný to bylo kvůli tomu, že jsem se naučila pracovat, jak se vyplňuje ten výkaz práce. A je dobrý, že to ukazuje, že i takový člověk jako jsem já, taky může pracovat a ne jen sedět a koukat do blba.“
(Smích)*

12. Pokračuješ v této práci dál? Popřípadě, kde?

Klientka č. 1: *„Ano, teď pracuji třikrát týdně. Jednou ve Vědecké knihovně, jeden den v Akademické a jeden den tady v Arpidě.“*

Klientka č. 2: *„Jakoby ne, ale možná budu. Protože teď jsem v prváku a v druháku možná půjdu na praxi a tam to možná využiju. Šla jsem studovat do Jedličkova ústavu, což je v Praze. A studuju tam praktickou školu, to studium je na tři roky.“*

13. Chtěla by ses na něco zeptat ty?

Klientka č. 1: *„Ne.“*

Klientka č. 2: *„Asi ani ne.“*

14. Je něco, na co jsme během rozhovoru zapomněly?

Klientka č. 1: *„Já myslím, že nic.“*

Klientka č. 2: *„Asi ne.“*

Cílem těchto otázek bylo zjistit, jakou zkušenost klientky mají se speciálním programem, který se ovládal hlasem a jaký přínos pro ně měl tento projekt. Otázky byly pokládány tak, abych se dozvěděla, kdy tento projekt probíhal, co bylo jeho náplní, jak se ovládal počítačový program hlasem a jak se s ním pracovalo. S tím také

souvisí, jestli si práci ulehčovaly nějakým jiným způsobem např. využitím počítačových zkratk. Dále jsem se ptala, co se během daného projektu v práci naučily, co jim případně nevyhovovalo. Pokud byl pro ně projekt přínosný, tak v čem. V poslední řadě mě zajímalo, jestli v této práci pokračují dále nebo jim tento projekt přinesl jiné možnosti díky získaným zkušenostem.

Odpovědi se v podstatě shodovaly. Rozdíl byl pouze ve čtyřech odpovědích na mé otázky. Dozvěděla jsem se, že projekt probíhal půl roku, každý týden, ve dnech úterý a středa. Podle odpovědi bylo náplní se naučit pracovat, klientky dělaly evidence knih, ke knihám psaly ISBN, autora a rok. Naučily se také díky tomu skenovat. Práci měly rozdělenou i na domácí přípravu. Klientky mi sdělily, že nejdříve absolvovaly kurz, aby se naučily pracovat s upraveným počítačem na ovládání hlasem. Shodly se společně na tom, že tato zkušenost je dobrá, ale bylo pro ně lepší pracovat na počítači ručně, protože to bylo ve svém důsledku rychlejší. Jejich řečové postižení výrazně zhoršilo možnost obsluhy počítače hlasem. Další otázka, zda se snažily o ulehčení práce na počítači, přinesla rozdílné odpovědi. Klientka č. 1 uvedla, že používá počítačové zkratky a začala používat speciální dotykovou myš. Klientka č. 2 odpověděla, že někdy využívá funkci ovládání počítače jedním prstem. V další otázce jsem se pracovnic projektu ptala: „*Naučila ses něco nového za tu dobu, kdy tento projekt probíhal? Pokud ano, tak co?*“ Klientka č. 1 mi sdělila, že se naučila větší odpovědnosti, upravovat obrázky, pracovat v Excelu a především pracovat s myší, což je pro ni nová věc. Klientka č. 2 uvedla, že pro ni je to velká zkušenost a zjistila, co to obnáší, když si chce někdo vydělat peníze. Klientky se shodly, že jim v projektu všechno vyhovovalo. Pracovnice projektu se orientovaly také v administrativě a věděly, co to jsou měsíční výkazy práce. Ukázka měsíčních výkazů práce je přiložena v příloze č. 4 – výkaz pracovnic projektu a v příloze č. 5 – výkaz osobní asistentky. Každá z nich vnímá přínosy pro ni samotnou trochu odlišně. Klientka č. 1 díky danému projektu pokračuje v práci v knihovnách. Klientka č. 2 vnímá za přínos to, že se naučila pracovat a že to ukazuje také na to, že takoví lidé, jako je ona sama, mohou pracovat. V další otázce se odpověď klientek také lišila. Klientka č. 1 uvedla,

že nyní pokračuje v této práci dál a pracuje třikrát týdně v knihovnách, ve Vědecké knihovně, v Akademické knihovně a jeden den v týdnu v místní knihovně v Arpidě. Klientka č. 2 odpověděla, že v dané chvíli nepracuje, ale šla dál studovat. Dostala se do Jedličkova ústavu v Praze, kde studuje praktickou školu na tři roky. Na závěr rozhovoru jsem ponechala klientkám možnost svého vlastního vyjádření k realizovanému projektu, zvláště oblastí, které samy pokládaly za důležité a které nebyly předmětem mého výzkumu a samotného rozhovoru. Tuto možnost nevyužily s vyjádřením, že během rozhovoru uvedly vše podstatné.

9.2 Analýza získaných dat rozhovorů s pracovníky

Otázka č. 1 zněla: „*Víte něco o projektu I Ty můžeš pracovat - hlasem, který probíhal, zde v Arpidě?*“ Na začátku rozhovoru jsem chtěla zjistit, zda zaměstnanci byli o tomto projektu informováni a do jaké hloubky. Zda mají přehled o tom, jak tento projekt probíhal a kdo byl do něj zapojen.

Odpovědi zaměstnanců se v podstatě shodují na tom, že určité základní informace o projektu mají. Většina uvedla, že se projektu zúčastnily dvě klientky centra Arpida. Tři zaměstnanci rozvedli svoji odpověď o informace, že klientky pracovaly v místní knihovně a jeden z nich uvedl, že ví, jak měly přizpůsobené počítače, které ovládaly hlasem. Tři pracovníci uvedli, že mají podrobnější informace, jelikož stáli na začátku, kdy se daný projekt domlouval. Pouze jeden zaměstnanec odpověděl, že moc informací nemá a slyšel o projektu pouze z doslechu.

Nejčastější odpovědi jsou:

R3: „*Ano vím, ehm účastnily se ho vlastně dvě uživatelky Arpidy. Víím, že to probíhalo v knihovně. Měly to nějak jako udělané jako pracovní místo přímo a víím, že měly přizpůsobené počítače, který ovládaly hlasem.*“

R5: „*Tak víím, že se ho zúčastnily dvě naše uživatelky služeb. No, a že probíhal vlastně v tý malý knihovničce no, co tam je u počítačový učebny.*“

R6: „*Ano, vím, že to dělala klientka č. 1 a klientka č. 2.*“

R8: „*Vím, protože vlastně úplně na začátku jsem dostal mail, že tato společnost by tady ráda prezentovala právě tady ten projekt. Takže přijeli, já jsem to s něma jakoby domluvil. A vlastně čtyřem uživatelům našeho stacionáře prezentovali, nebo spíš zkoušeli tuto možnost jakoby hlasového zařízení a toho projektu.*“

R10: „*Vím, děvčata se zapojovala v knihovně, místní. A docela jim to šlo.*“

U otázky č. 2 jsem se ptala: „*Využil/a jste služeb, které poskytovaly pracovnice tohoto projektu? Pokud ano, jakých služeb jste využil/a?*“ Jelikož jsem rozhovory dělala se zaměstnanci, o kterých jsem věděla, že těchto služeb využili, zajímalo mě, jestli si vypůjčili konkrétní knihy, nebo se byli informovat na nějakou odbornou literaturu.

Většina zaměstnanců mi odpověděla, že si v místní knihovně půjčovali přímo knihu. Dva zaměstnanci se byli zeptat na konkrétní knihu. V jednom případě byla kniha vypůjčena a v druhém se tato odborná literatura v knihovně ani nenacházela. Dozvěděla jsem se, že jeden zaměstnanec využil také nabídky podívat se na seznam všech knih, které se zde nachází. Překvapila mě odpověď jedné zaměstnankyně, která si zde vypůjčila knihu, ale až zpětně zjistila, že to bylo během tohoto projektu.

Nejčastější odpovědi jsou:

R2: „*Využila tím, že jsem si tam půjčila knížky.*“

R4: „*No já zpětně jsem se jakoby dozvěděla, že vlastně jsem využila služeb díky tomu, že jsem navštívila knihovnu a půjčila jsem si knížku. Popřípadě jsem tam jako byla se teda podívat víckrát, ale knihu jsem si půjčila, přiznám se jenom jednou.*“

R6: „*Ano, vypůjčila jsem si knížku.*“

R7: „*Ano využil, půjčil jsem si knihu.*“

R9: „*Využila, protože jsem si od nich půjčovala knihu, protože v rámci tady toho projektu ony začaly sestavovat nebo dávat dokupy knihovnu v Arpidě, takže jsem*

si od nich půjčovala knížku.“

Otázkou č. 3 jsem se ptala všech zaměstnanců na to: *„Jak probíhalo poskytnutí této služby?“* Cílem této otázky bylo zjistit, jak daná služba probíhala. Zda zaměstnanci věděli předem, jakou určitou knihu potřebují nebo využívali seznam knih, z kterého si potom vybrali danou knihu. Jestliže se zaměstnanci dotazovali přímo na odbornou literaturu, byly pracovnice projektu schopné ji vyhledat.

Na základě odpovědí zaměstnanců jsem se dozvěděla, že většina si chtěla půjčit cíleně konkrétní knihu, kterou potřebovali. Menší část zaměstnanců využila nabídky pročíst si seznam knih, v kterém si vyhledali knihy, které byli pro ně užitečné. Dva zaměstnanci dokonce uvedli, že jim dané knihy byly dodány do určitého časového úseku osobně. Zmínili, že služba proběhla příjemně a v pořádku. Pokud bylo potřeba, klientky ochotně vysvětlily, co dělat při vrácení knih.

Nejčastější odpovědi jsou:

R2: *„Poskytnutí služby probíhalo tak, že jsem tam teda přišla, nadiktovala jsem knížky, o které bych měla zájem a pracovnice mi je vyhledaly. Už nevím, jestli to bylo do druhého dne nebo do týdne, to už nevím.“*

R5: *„No, já jsem přišla za holky, se s nima znám, tak jsem jim řekla o tu jednu konkrétní knihu, kterou mi vlastně pak vyhledaly. A pak jsem se jich ještě ptala na nějaký, tak mě půjčily seznam, jako další tý literatury, tak tam sem se v něm podívala, porozhlédla a taky jsem si tam určitě něco vybírala.“*

R6: *„Přišla jsem tam, holky mi ji vyndaly, půjčily mi ji a vysvětlily mi, co mám dělat při vrácení knihy.“*

R8: *„V pohodě, příjemně, tak já jsem dal požadavek. Kniha mi byla, mám pocit doručena dokonce osobně. A vyřízeno. Žádné upomínky nepřišly, příjemné služby. (Smích)“*

R9: *„Probíhalo podle mých představ. Řekla jsem, co potřebuji a to jsem od holek získala.“*

Otázka č. 4 zněla: „*Jak probíhala komunikace mezi Vámi a pracovníci?*“ Touto otázkou jsem chtěla zjistit, jestli komunikace mezi pracovníky a klientkami probíhala bez pomoci asistentky nebo právě s asistencí. Cílem této otázky je ukázat, jak moc byly samostatné a pokud nastala situace, kdy si nevěděly rady, jestli se uměly obrátit na asistentku a situaci vyřešit.

Všichni pracovníci se v podstatě shodli na tom, že se s pracovníci projektu domlouvali samostatně. V několika případech využili dopomoc asistentky. Pokud klientky potřebovaly pomoc, obrátily se samy na svoji asistentku. Tři pracovnice uvedly, že se domlouvaly s klientkami samostatně, protože je dobře znají, především klientku č. 1, takže ví, jak s nimi komunikovat.

Nejčastější odpovědi jsou:

R1: „*Jelikož klientky, hlavně teda klientku č. 1 znám už dýl, tak vím, jak s ní komunikovat, ale samozřejmě občas bylo potřeba dopomoci asistentky.*“

R3: „*Domlouvala jsem se přímo vlastně s pracovníci. A pokud ony něco potřebovaly nebo nevěděly, tak se obrátily na svoji asistentku.*“

R6: „*Sama.*“

R7: „*Já si myslím, že jsem se domlouvala sama.*“

R9: „*Jo tak, protože jsem s holkama pracovala, tak nepotřebuji nějakýho tlumočnicka nebo něco. Ví, jak holky mluví, takže jsem se bavila přímo s něma.*“

U otázky č. 5 jsem se ptala: „*Jak jste byl/a s poskytnutou službou spokojen/a? Orientovaly se pracovnice ve své práci?*“ Cílem této otázky bylo zjistit, jak pracovníci zařízení hodnotí služby, které využili v místní knihovně. Také jak hodnotí přímo pracovnice projektu. Pokud pracovníci potřebovali poradit či pomoci s něčím, věděly si klientky rady, tedy orientovaly se ve své práci.

Všichni zaměstnanci se v odpovědích shodli na tom, že s poskytnutými službami byli spokojeni a pracovnice se v místní knihovně ve své práci orientovaly dobře a měly přehled. Zaměstnanci uvedli, že klientky věděly, kde mají hledat knihy, popřípadě

využily seznam knih. Jedna zaměstnankyně uvedla, že i když si chtěla vypůjčit novou knihu a klientky ji prvně musely zaevidovat, tak to pro ně nebyl žádný problém. Druhá zaměstnankyně zase uvedla, že bylo vidět nadšení klientky č. 1, že ji tato práce opravdu baví.

Nejčastější odpovědi jsou:

R1: *„Spokojená jsem byla velmi, holky jsou moc šikovný a mají přehled o tom, jaké knížky tam jsou.“*

R3: *„Byla jsem spokojena hodně. Holky věděly, kde hledat, nebo že tam mají seznam, který mi mohou půjčit, abych si našla tu knihu. A pokud něco nevěděly, tak tam byla asistentka, která jim ochotně poradila.“*

R5: *„Jo určitě, určitě se orientovaly. Holky to měly jako fakt v malíku. Dobře. Orientovaly, určitě jo.“*

R7: *„Já si myslím, že se orientovaly, neměla jsem žádný problém, že by něco nevěděly nebo nerozuměly.“*

R10: *„Orientovaly a byla jsem spokojená.“*

Otázka č. 6 zněla: *„Byly pracovnice ochotné Vám knihy půjčit i mimo výpůjční dobu, která byla pouze dva dny v týdnu? Pokud ano, využil/a jste této nabídky?“*

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, zda pracovníci zařízení využívali i jiný čas k půjčování knih, než byla určená výpůjční doba. Jestli jim tyto dva dny v týdnu stačily a vyhovovaly. Nebo zda jim tato služba byla vůbec nabídnuta.

Většina zaměstnanců tuto službu nepotřebovala, protože si knihy půjčovali ve výpůjční době. Někteří z nich ale uvedli, že tuto nabídku dostali, jen ji nevyužili. Tři zaměstnanci přímo sdělili, že klientky byly ochotné knihy vypůjčit i mimo danou dobu, a tak si společně se zaměstnanci domlouvali dobu, která jim vyhovuje.

Nejčastější odpovědi jsou:

R1: „*Ano, byly ochotné a byly jsme i domluvené, že pokud kniha se navrátí dříve, budou mě informovat a je možné si ji půjčit mimo výpůjční dobu.*“

R3: „*Dostala jsem tuto nabídku, ale nevyužila jsem jí. Protože jsem to nepotřebovala.*“

R6: „*Byly ochotné, ale nepotřebovala jsem to, protože jsem tam šla v pracovní době.*“

R7: „*Já si myslím, že jsem věděla, kdy tam děvčata v knihovně jsou, takže jsem využila té doby, kdy tam byly. Takže ani jsem nezkoušela v jiném termínu.*“

R10: „*Ano, domlouvaly jsme se, kdy já jsem měla čas, a sladily jsme termín.*“

Otázkou č. 7 jsem se ptala: „*Je něco, co hodnotíte během průběhu tohoto projektu opravdu negativně?*“ Zajímalo mě, jak hodnotí tento projekt přímo zaměstnanci zařízení. Jestli během poskytnutí služeb zjistili nějaká negativa nebo zda se blíže informovali u klientek o tom, jak se jim pracuje.

Čtyři zaměstnanci uvedli, že jim nepřišel vhodně zvolený program, pomocí kterého měly klientky ovládat počítač hlasem. Zaměstnanci si všimli, že se pracovním projektem s tímto programem nepracuje příliš dobře, protože obě klientky mají řečové postižení. Čtyři zaměstnanci nenapadlo na tomto projektu nic negativního, jeden z nich sdělil, že vidí více pozitiva. Ostatní zaměstnanci sdělili, že by to chtělo větší prostory knihovny a že zatěžujícím faktorem byla administrativa, která se měsíčně musela vykazovat.

Nejčastější odpovědi jsou:

R3: „*No, negativně. (Pauza) Asi jediné to, že vlastně tím, že mají holky jakoby řečovou vadu nebo nějakou poruchu, tak bylo vidět, že se jim ten program, který mají ovládat hlasem, používá hůř. Takže to si myslím, že možná pro ně nebylo úplně vhodně zvolený.*“

R5: „*No asi jenom to, že vlastně holky měly vlastně ovládnutí tím hlasem, a jelikož obě mají nějakou vadu řeči, tak občas jim to dělalo problém no, že vlastně ten program nereagoval na to, co oni říkaly vlastně tím, že oni mají vadu tý řeči. Tak asi to jediné no.*“

R6: „*Nenapadá mě nic.*“

R7: „*Nevím, to mě asi nic nenapadá. (Pauza) Jako já, spíš pořád vidím, že to byl ve všech směrech to byl přínos. No, negativní? No jediný, co by se mohlo trošičičku negativní říct, tak je samozřejmě nějaká nezbytná administrativa, kterou po nás vyžadovalo sdružení v rámci nějakých pracovních výkazů a takový nějaký zprávy, ale oproti rozsahu, co jsme zvyklí od jiných projektů to bylo zanedbávající, tedy zanedbatelný.*“

R9: „*Ne, až tak blízce jsem ten projekt neviděla, takže já vidím spíš ty pozitiva.*“

Otázka č. 8 zněla: „*V rámci projektu se knihovna rozšířila, jak hodnotíte tento rozvoj?*“ Cílem této otázky bylo zjistit, jak pracovníci hodnotí rozšíření místní knihovny. Klientky v rámci projektu přišly s návrhem, že všichni pracovníci mohou do knihovny nosit opotřebované knihy z domu, které už nepotřebují. Tím začaly postupně knihovnu rozšiřovat. V jedné části je pouze odborná literatura a v druhé části si na své přijdou i menší čtenáři, zde se nachází pohádky, romány a další.

Všichni pracovníci se v podstatě shodli na tom, že se jedná o pozitivní změnu k lepšímu. Několikrát zaměstnanci zmínili, že pozitivní je zvýšení množství knih a tím se zvyšuje příležitost k četbě jak pro klienty, tak ale i rodiče a pracovníky. Klienti mají možnost si knihu půjčit, například i o velké přestávce, a rozvíjet své čtenářské schopnosti. Negativa knihovny uvedli dva pracovníci s tím, že neví, zda se v místní knihovně nachází dost odborné literatury. A jeden z nich uvedl, že má pocit, že knihovna zatím není tak využívána, jak by mohla být.

Nejčastější odpovědi jsou:

R1: „*To je velmi pozitivní a bylo i pozitivní, že lidé, který knihy nevyužijí takže tam je mohou darovat do té knihovny.*“

- R3: „Hodnotím ho pozitivně, protože je to další nabídka jak pro klienty Arpidy, tak ale i pro pracovníky Arpidy, kdy si mohou chodit vypůjčovat různý, jak odborný knihy, tak ale i třeba ehm já nevím romány nebo nějaký detektivky. Nebo děti pohádky a můžou to vlastně využívat i o přestávkách. Což si myslím, že je pro ně jako nová nabídka, k tomu aby se nějak rozvíjely.“
- R5: „No perfektní, že jo. Bylo to fajn, že přišly nové knížky a že tam byla i nějaká odborná literatura i beletrie a určitě to využívají i naši žáci, tady, co máme. Tak si půjčí častěji.“
- R7: „Tak myslím si, že je super, že se to rozšířilo. Co teda vidím pořád jako takovej nedostatek náš, že tam není dostatek odborný literatury. Takže to jakoby vidím, že určitě je teďka prostor pro nějaký další postupný doplňování těch knih, třeba chceme v rámci rané péče i nějaký knihy pro rodiče, třeba co by mohli. Tak to vidím a myslím si, že teda ještě pořád úplně se to nevyužívá, jak by se to mohlo využívat. To si myslím, že je ještě taková rezerva do budoucna.“
- R8: „Je to super, ty knížky co tam jsou teďka volně na půjčení, tak to je super osvěžení. Já jsem si půjčil už asi dvě. Zase jsem je vrátil. (Smích)“

Otázkou č. 9 jsem se ptala: „Když se zamyslíte, čím podle Vás byl tento projekt užitečný?“ Chtěla jsem zjistit, jak tento projekt vnímají zaměstnanci. Čím byl podle nich užitečný nebo přínosný, ať už pro klientky nebo pro dané zařízení.

Ve všech odpovědích se zaměstnanci shodli na tom, že pro klientky to bylo určitě přínosné v tom, že si mohly vyzkoušet, jaké to je pracovat. Dostaly možnost, jak začít pracovat a začlenily se do pracovního kolektivu. Čtyři zaměstnanci poznamenaly, že díky tomuto projektu dostala klientka č. 1 další pracovní nabídku a v této práci pokračuje. Dva z nich věděli, že klientka č. 2 se díky dané zkušenosti rozhodla jít raději studovat. Všichni to ovšem hodnotí, že to byla pro pracovnice projektu obrovská příležitost a tyto zkušenosti se jim budou hodit i do budoucna. Více než polovina zaměstnanců uvedla, že pro Arpidu to má určitě pozitivní vliv na knihovnu, protože během realizace projektu se rozšířila. Více lidí ji navštíví

a klienti si našli cestu ke čtení. Jedna pracovnice prozradila, že je v plánu i do budoucna knihovnu rozšiřovat.

Nejčastější odpovědi jsou:

R2: *„Pro ty pracovnice to bylo užitečné v tom, že si vlastně zkusily, jaké to je pracovat, a že přišly do styku s jinými lidmi, že si mohly popovídat. A pro Arpidu pro klienty ostatní zase je to přínosné, že si můžou vůbec půjčit knížky, protože ne všichni mají třeba knihovnu doma, že se aspoň někteří trochu navedli na čtení, že třeba, i když jdou okolo, kouknou na ty knížky, které tam jsou vystaveny, což je určitě dobře.“*

R4: *„No já si myslím, že bylo to dobrý, protože na klientce č. 1 to bylo očividně vidět, že jí to baví. Ona má ráda práci s lidma a tohle byla práce s lidma. Když teda někdo přišel samozřejmě si půjčit knížku. Ale mně se líbilo, že se podařilo potom vlastně získat klientce č. 1 místo i v knihovně jako reálně, takže jestli k tomuhle tenhlecten projekt jakoby přispěl z velký části, což je možné, že jo, tak je to super.“*

R6: *„Rozhodně pro holky tím, že mohly dělat nějakou novou práci nebo spíš takovou, která je prospěšná.“*

R8: *„Tak rozhodně pro ty holky je to nějaká možnost, jak začít pracovat a pak se to rozjelo i dál. A ta knihovna je to super oživení, takový nový zpestření.“*

R9: *„Já si myslím, že určitě pro holky. Nebo aspoň ta klientka č. 1 se posunula a dostala se někam dál, protože v současné době dochází do dvou knihoven a jednu vede tady v Arpidě, tudíž třeba tady na tom stacionáři, kde si tolik s těma lidma nerozumí už je jen jeden den v týdnu. Myslím si, že je spokojená.“*

Otázka č. 10 zněla: *„Máte nějaké otázky vy?“* Cílem této otázky bylo dát prostor také dotazovaným, pokud je něco zajímavé nebo se chtěli na něco zeptat.

Nikdo této otázky nevyužil a žádné dotazy nebyly. Všichni se tedy shodli na odpovědi, že žádné otázky nemají.

U otázky č. 11, která byla v mém rozhovoru poslední, jsem se ptala: „*Je něco, co byste chtěl/a na závěr zmínit?*“ Zaměstnanci mohli tento dotaz využít k jakémukoliv odpovědi na závěr. Tato otázka uzavřela celý náš rozhovor.

Kromě dvou zaměstnanců, všichni ostatní chtěli na závěr něco sdělit. Polovina zaměstnanců vyjádřili své poděkování za projekt nebo za rozvoj knihovny. Druhá polovina zaměstnanců zmínila, že je to velká příležitost a užitečná služba pro osoby se zdravotním postižením, která jim slouží k rozvoji.

Nejčastější odpovědi jsou:

R2: „*Jenom, že děkuji, že to byl dobrý projekt.*“

R3: „*Tak možná jenom to, že je super, když se takovýmto lidem naskytne takováhle možnost a můžou se rozvíjet.*“

R6: „*Že je to super, že je tady knihovna.*“

R9: „*Chtěla bych zmínit? Asi to, že je to fajn, když se s těmahle lidma pracuje a poslouchá se, co chtějí a snaží se jim vyjít vstříc, oni jsou pak taky šťastní. To je asi všechno.*“

R10: „*Že je to hezká služba a užitečná.*“

10 DISKUSE

Jak jsem již psala v úvodu, rozhodla jsem se pro dané téma bakalářské práce z toho důvodu, že jsem se do projektu „I Ty můžeš pracovat – hlasem!“ osobně zapojila. Cílem bylo daný projekt, který probíhal v centru Arpida v Českých Budějovicích, zhodnotit. Zjistit, zda se klientkám podařilo uplatnit dále na trhu práce, také jak ony samy hodnotí tento projekt a především, jak hodnotí využití nejmodernější technologie ovládání počítače hlasem. Dalším cílem bylo oslovení pracovníků Arpidy, jak byli s poskytnutou službou od klientek spokojeni. Na začátku výzkumné části jsem si stanovila tři výzkumné otázky.

První výzkumná otázka se zaměřovala na to, jaká je zkušenost pracovníků projektu s počítačovým programem, který se obsluhuje hlasem. Klientky vysvětlily v rozhovoru, jak s tímto programem pracovaly. Dostaly sluchátka a mluvily na přizpůsobený program v počítači, který reagoval na jejich hlas. Používaly k tomu zkratky a počítač dané úlohy vykonával. Před začátkem projektu absolvovaly kurz, kde jim pracovníci Poloviny nebe ukázali, jak daný program funguje a jak ho ovládat. Obě klientky se shodly na tom, že to byla pro ně určitě dobrá zkušenost, když si mohly vyzkoušet speciální program na ovládání hlasem. Ovšem vzhledem k jejich řečovému postižení se jim lépe pracovalo na počítači ručně. V důsledku zjistily, že je to pro ně rychlejší. Klientka č. 2 přímo uvedla: „*Asi je to užitečný pro někoho, kdo má blbou motoriku.*“ Podle Evropského sociálního fondu v ČR se v rámci projektu cílová skupina měla naučit ovládat počítač hlasem. Obě klientky mají za řečové postižení dysartrii. Klenková (2006) popisuje, že je dysartrie složité postižení všech řečových oblastí – respirace, fonace, artiklace a rezonance. Neubauer a Dobias (2014) uvádí, že s dysartrií souvisí také poruchy polykání, dysfagie, ta je častou komplikací. Tím se potvrzuje, že pro klientky s daným řečovým postižením, které postihuje důležité oblasti řeči, bylo opravdu obtížné využívat program na ovládání hlasem. Z výzkumu tedy vyplývá, že jeden z hlavních cílů projektu „I Ty můžeš pracovat hlasem“ nemohl být zcela naplněn s vybranými klientkami v centru Arpida.

Druhá výzkumná otázka se zaměřovala na to, jaký přínos měl tento projekt pro klientky daného zařízení. Z rozhovorů vyplynulo, že se obě pracovnice projektu naučily něco nového. Klientka č. 1 se naučila větší odpovědnosti, pracovat se skenerem, pracovat v Microsoft Office Excel a naučila se především pracovat s dotykovou myší, což bylo pro ni náročné. Dříve s myší nepracovala vůbec. Klientce č. 2 dal projekt velkou zkušenost do života, zjistila, co to obnáší, když si chce někdo vydělat peníze. Obě klientky uvedly, že vnímají, že byl pro ně projekt „I Ty můžeš pracovat hlasem!“ přínosný. Především v tom, že klientka č. 1 díky danému projektu získala práci v knihovnách. Jeden den v týdnu pracuje ve Vědecké knihovně, jeden den v Akademické a pak také pokračuje v místní knihovně v Arpidě. Klientka č. 2 se díky projektu rozhodla, že by chtěla ještě využít možnosti studovat a dostala se do Jedličkova ústavu v Praze, kde studuje praktickou školu na tři roky. Ale už nyní ví, že v druhém ročníku na praxi zřejmě využije své získané znalosti. Evropský sociální fond v ČR uvádí tři specifické cíle projektu. Dva specifické cíle bych ráda uvedla, což byly: pomoc cílové skupině překonat překážky, které ji brání ve vstupu na trh práce, a nalezení zaměstnání pro cílovou skupinu. Z výzkumu vyplývá, že projekt tyto dva cíle splnil. Díky projektu se obě klientky na určitou dobu pracovně začlenily. V případě klientky č. 1 se povedlo najít pracovní uplatnění i nadále.

Třetí výzkumná otázka se týkala pracovníků zařízení. Informovala jsem se, jak hodnotí poskytnuté služby od klientek, které se zapojily do projektu. Z rozhovorů vyplynulo, že zaměstnanci byli o projektu informováni, základní informace měli. Většina oslovených respondentů si vypůjčila přímo konkrétní knihu. S klientkami se domlouvali ve většině případů samostatně. Všichni zaměstnanci byli s poskytnutými službami spokojeni, klientky se ve své práci orientovaly, a pokud byla potřeba, byly ochotné se domlouvat se zaměstnanci individuálně, dle potřeby. Někteří zaměstnanci hodnotili negativně program na ovládání hlasem, kvůli řečovému postižení obou klientek. Naopak všichni zaměstnanci se shodli na tom, že to byla pro klientky obrovská příležitost si zkusit pracovat a začlenit se. Evropský sociální fond v ČR uvedl, že projekt „I Ty můžeš pracovat hlasem!“ by měl cílové skupině realizace projektu přinést: znalosti a dovednosti v oblasti využití informačních technologií, odbornou

kvalifikaci ve specifickém oboru nejmodernějších informačních technologií, částečnou ekonomickou nezávislost, společenské zapojení a zlepšení sociální kultury života. Z rozhovorů se zaměstnanci mé výzkumné části vyplývá, že tyto body, které měl projekt přinést zúčastněným klientkám, byly splněny až na využití nejmodernější informační technologie, která podle pracovníků nebyla vhodně zvolena pro tyto klientky. V místní knihovně pracovnice projektu získaly odbornou kvalifikaci ve specifickém oboru, vyzkoušely si vydělávat peníze, tím získaly částečnou ekonomickou nezávislost. Zaměstnanci zařízení několikrát zmínily, že klientkám pomohla tato práce k lepšímu kontaktu s lidmi a začleněním se do pracovního kolektivu společnosti. Uvedli, že na klientkách bylo vidět nadšení a že jsou rády, že mohou vykonávat užitečnou práci.

ZÁVĚR

Předkládaná bakalářská práce se zabývala projektem „I Ty můžeš pracovat – hlasem!“. Hlavním cílem bylo daný projekt zhodnotit, jestli byly naplněny jeho cíle, jaké přínosy přinesl klientkám, které se ho zúčastnily a zjistit, jak pracovníci zařízení hodnotí služby, které jim poskytovaly pracovnice projektu v místní knihovně. Pro realizaci výzkumné části jsem zvolila kvalitativní výzkum, metodu zúčastněného pozorování a rozhovory. Cíle byly vyhodnoceny na základě jednotlivých výzkumných otázek. Na začátku jsem si stanovila tři výzkumné otázky.

Z výzkumu vyplynulo, že hlavní cíl projektu nebyl zcela naplněn. Cíl se týkal využití nejmodernější informační technologie, což byl přizpůsobený program na ovládání hlasem. Z rozhovorů s klientkami, ale i se zaměstnanci bylo zřejmé, že využívání této metody k pracovní činnosti nebylo úplně vhodně zvoleno vzhledem k řečovému postižení klientek. Při svém výzkumu jsem dále zjistila, že i přes výskyt takové potíže, realizace projektu přinesla klientkám výhody. Získaly nové zkušenosti, naučily se odpovědnosti a měly možnost vyzkoušet si pracovat. Především klientce č. 1 to pomohlo k uplatnění na pracovním trhu i po skončení projektu. Pracovníci v rozhovorech popisují, jak se klientkám při jejich práci dařilo, a s poskytnutými službami byli spokojeni.

Na začátku práce jsem si stanovila cíle, které jsem chtěla svým výzkumem analyzovat a naplnit. Podle mého názoru se mi povedl daný záměr splnit. Do projektu jsem byla zapojena po celou dobu jeho trvání, šest měsíců. To mi umožnilo objektivně a průběžně hodnotit, jak klientky v práci postupují. Práce se specializovaným programem se ukázala jako obtížná. Zjistily, že používáním zkratk a ovládáním počítače ručně pracují rychleji. Na druhou stranu jsem mohla po dobu trvání projektu sledovat, jak jsou z práce nadšené, a že je opravdu baví. Začlenění do pracovního procesu jim přineslo mnoho nových poznatků a zkušeností. Shodují se tedy plně s výsledky mé výzkumné části.

Dosažené výsledky by mohly v praxi ukázat i ostatním lidem, jakou pracovní příležitost mohou lidé s tělesným postižením získat, například využitím různých projektů. Jak samy dané klientky tuto možnost hodnotí a jaké výhody jim realizace projektu přinesla.

SEZNAM LITERATURY

BUCHTOVÁ, Božena a kol. *Nezaměstnanost. 2.*, přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2013. Psyché. ISBN 978-80-247-4282-3.

ČERNÁ, Marie. *Česká psychopedie: speciální pedagogika osob s mentálním postižením*. Vydání druhé. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, 222 stran. ISBN 978-80-246-3071-7.

FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. *Speciální pedagogika: edukace a rozvoj osob se somatickým, psychickým a sociálním znevýhodněním*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2008, 205 s. ISBN 978-80-7387-014-0.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

JANDERKOVÁ, Dita. *Speciální pedagogika*. Vyd. 1. V Brně: Mendelova univerzita, 2011, 190 s. ISBN 978-80-7375-501-0.

JANKOVSKÝ, Jiří. *Ucelená rehabilitace dětí s tělesným a kombinovaným postižením: somatopedická a psychologická hlediska*. 2. vyd. Praha: Triton, 2006, 173 s. ISBN 80-7254-730-5.

JAKOBOVÁ, Anna. *Komplexní péče o děti s tělesným a kombinovaným postižením*. 2. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, 2011, [102] s. ISBN 978-80-7368-945-2.

KLENKOVÁ, Jiřina. *Logopedie: narušení komunikační schopnosti; logopedická prevence; logopedická intervence v ČR; příklady z praxe*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, 2006, 224 s. ISBN 80-247-1110-9.

KUDLÁČEK, Miroslav. *Svět dětské mozkové obrny: nahlížení vlastního postižení v průběhu socializace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2012, 186 s., [8] s. obr. příl. ISBN 978-80-262-0178-6.

MICHALÍK, Jan a kol. *Podpůrná opatření ve vzdělávání. Člověk v tísní*, o. p. s. Praha, 2015. ISBN 978-80-87456-57-6.

NEUBAUER, Karel a Silvia DOBIAS. *Neurogeně podmíněné poruchy řečové komunikace a dysfagie*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014, 348 s. ISBN 978-80-7435-518-9.

OPATŘILOVÁ, Dagmar a Dana ZÁMEČNÍKOVÁ. *Předprofesní a profesní příprava zdravotně postižených*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita Brno, 2005, 132 s. ISBN 80-210-3718-0.

PFEIFFER, Jan a kol. *Koordinovaná rehabilitace*. České Budějovice: Jihočeská univerzita (České Budějovice), 2014, 175 s. ISBN 978-80-7394-461-2.

PIPEKOVÁ, Jarmila a kol. *Od edukace k sociální inkluzi osob se zdravotním postižením se zaměřením na mentální postižení: From education to social inclusion of people with health disabilities with focus on intellectual disabilities*. 2. upravené vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2014, 246 stran. ISBN 978-80-210-7689-1.

SLOWÍK, Josef. *Speciální pedagogika*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007, 160 s. ISBN 978-80-247-1733-3.

ŠVARŤÍČEK, Roman a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.

UZLOVÁ, Iva. *Asistence lidem s postižením a znevýhodněním: praktický průvodce pro osobní a pedagogické asistenty*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, 135 s. ISBN 978-80-7367-764-0.

VALENTA, Milan a kol. *Přehled speciální pedagogiky: rámcové kompendium oboru*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2014, 269 s. ISBN 978-80-262-0602-6.

VÍTKOVÁ, Marie. *Somatopedické aspekty*. 2., rozš. a přeprac. vyd. Brno: Paido, 2006, 302 s. ISBN 80-7315-134-0.

ZIKL, Pavel. *Děti s tělesným a kombinovaným postižením ve škole*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, 112 s. ISBN 978-80-247-3856-7.

Internetové zdroje:

Denní stacionář pro osoby s tělesným a hlubokým mentálním postižením. *Centrum ARPIDA* [online]. 2015 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <http://www.arpida.cz/socialni-sluzby/denni-staciona-pro-osoby-s-tlesnym-a-hlubokym-mentalnim-postienim>

Dětská mozková obrna. *Vitaion* [online]. 2015 [cit. 2015-12-18]. Dostupné z: <http://nemoci.vitaion.cz/detska-mozkova-obrna/>

Dokumenty o dalším vzdělávání a celoživotním učení. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. 2007 [cit. 2015-12-16]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/dalsi-vzdelavani/dokumenty-o-dalsim-vzdelavani-a-celozivotnim-uceni-1>

I Ty můžeš pracovat – hlasem!. *Evropský sociální fond ČR* [online]. 2013 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <http://www.esfcr.cz/projekty/i-ty-muzes-pracovat-hlasem>

Odborné sociální poradenství. *Polovina nebe* [online]. 2014 Praha [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <http://www.polovinanebe.cz/nase-sluzby/socialni-sluzby/odborne-socialni-poradenstvi/>

O nás. *Centrum ARPIDA* [online]. 2015 [cit. 2016-03-16]. Dostupné z: <http://www.arpida.cz/o-nas>

Obecně prospěšná společnost. *Polovina nebe* [online]. 2014 Praha [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <http://www.polovinanebe.cz/o-nas/>

Osobní asistence. *Osobní asistence*. [online]. 2014 [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: <http://www.osobniasistence.cz/?tema=1>

Osobní asistence. *Polovina nebe* [online]. 2014 Praha [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <http://www.polovinanebe.cz/nase-sluzby/socialni-sluzby/osobni-asistence/>

Podporované zaměstnávání. *Česká unie pro podporované zaměstnávání*. [online]. 2016 [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: <http://www.unie-pz.cz/3-podporovane-zamestnavani.html>

Projekty. *Polovina nebe* [online]. 2014 Praha [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <http://www.polovinanebe.cz/projekty/>

Průvodcovské služby. *Polovina nebe* [online]. 2014 Praha [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <http://www.polovinanebe.cz/nase-sluzby/socialni-sluzby/pruvodcovske-sluzby/>

Zaměstnávání osob se zdravotním postižením. *Integrovaný portál MPSV*. [online]. 2016 [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: <https://portal.mpsv.cz/sz/zamest/zamestnaniosob>

Legislativní zdroje:

Vyhláška č. 103/2014 Sb., kterou se mění vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění vyhlášky č. 147/2011 Sb. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2014. Částka 44, s. 1090-1096. ISSN 1211-1244.

Vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2006. Částka 164, s. 7021-7048. ISSN 1211-1244.

Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2005. Částka 20, s. 503-508. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2004. Částka 143, s. 842-904. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 561/2004 o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2004. Částka 190, s. 10262-10324. ISSN 12211-1244.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Strukturovaný rozhovor pro klientky centra Arpida

Příloha č. 2 – Strukturovaný rozhovor pro zaměstnance centra Arpida

Příloha č. 3 - Přepsané rozhovory se zaměstnanci centra Arpidy

Příloha č. 4 – Měsíční výkazy práce klientek

Příloha č. 5 – Měsíční výkazy práce osobní asistentky

Příloha č. 1 – Strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami pro klientky centra Arpida

(zdroj vlastní)

1. Mohla bys mi na začátek říci, jak dlouho probíhal projekt I Ty můžeš pracovat – hlasem, kterého ses zúčastnila? A které dny probíhal?
2. Co bylo náplní tohoto projektu?
3. Pracovaly jste pouze v knihovně Arpidy nebo byl popřípadě projekt rozdělený na nějakou přípravu?
4. Měly jste k dispozici speciální počítačový program. Vysvětli mi prosím, jak se tento program ovládal.
5. Měly jste před zahájením projektu nějakou výuku na počítačích, abyste věděly, jak tento program ovládat?
6. Jak se ti s tímto programem pracovalo?
7. Využívala jsi i nějaké jiné pomůcky nebo klávesové zkratky, které ti usnadnily práci?
8. Naučila ses něco nového za tu dobu, kdy tento projekt probíhal? Pokud ano, tak co?
9. Bylo něco, co ti nevyhovovalo v dané práci?
10. Co to jsou měsíční výkazy práce?
11. Vnímáš tento projekt tak, že byl pro tebe přínosem, pokud ano, v čem? A pokud ho nevnímáš jako přínosný, tak proč?
12. Pokračuješ v této práci dál? Popřípadě, kde?
13. Chtěla by ses na něco zeptat ty?
14. Je něco, na co jsme během rozhovoru zapomněly?

Příloha č. 2 – Strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami pro pracovníky zařízení centra Arpida

(zdroj vlastní)

1. Víte něco o projektu I Ty můžeš pracovat – hlasem, který probíhal, zde v Arpidě?
2. Využil/a jste služeb, které poskytovaly pracovníce tohoto projektu? Pokud ano, jakých služeb jste využil/a? (Vypůjčení knihy, dotaz na určitou knihu...)
3. Jak probíhalo poskytnutí této služby?
4. Jak probíhala komunikace mezi Vámi a pracovníci?
5. Jak jste byl/a s poskytnutou službou spokojen/a? Orientovaly se pracovníce ve své práci?
6. Byly pracovníce ochotné Vám knihy půjčit i mimo výpůjční dobu, která byla pouze dva dny v týdnu? Pokud ano, využil/a jste této nabídky?
7. Je něco, co hodnotíte během průběhu tohoto projektu opravdu negativně?
8. V rámci projektu se knihovna rozšířila, jak hodnotíte tento rozvoj?
9. Když se zamyslíte, čím podle Vás byl tento projekt užitečný?
10. Máte nějaké otázky vy?
11. Je něco, co byste chtěl/a na závěr zmínit?

Příloha č. 3 - Přepsané rozhovory se zaměstnanci Arpida

(zdroj vlastní)

Rozhovor č. 1

1. Víte něco o projektu I Ty můžeš pracovat - hlasem, který probíhal, zde v Arpidě?

Ano, nějaký málo informací vím. Byli jsme informováni, že tento projekt bude u nás probíhat a že jsou do něj zapojeny dvě bývalé klientky z centra Arpida.

2. Využil/a jste služeb, které poskytovaly pracovníce tohoto projektu? Pokud ano, jakých služeb jste využil/a?

Ano služby jsem využila, byla jsem se zde informovat o jednom knižním titulu, který jsem potřebovala do školy, ale bohužel byl vypůjčen.

3. Jak probíhalo poskytnutí této služby?

Přišla jsem ve výpůjční době, kterou měly vlastně klientky nebo pracovníce vyvěšenou na recepci a potom i v počítačovně, kde vlastně se knihovna nachází. Vyhledala jsem si je a zeptala jsem se vlastně přímo na ten titul a autora, jestli se v té knihovně nachází.

4. Jak probíhala komunikace mezi Vámi a pracovníci?

Jelikož klientky, hlavně teda klientku č. 1 znám už dýl, tak vím, jak s ní komunikovat, ale samozřejmě občas bylo potřeba dopomoci asistentky.

5. Jak jste byl/a s poskytnutou službou spokojen/a? Orientovaly se pracovníce ve své práci?

Spokojená jsem byla velmi, holky jsou moc šikovný a mají přehled o tom, jaké knížky tam jsou.

6. Byly pracovnice ochotné Vám knihy půjčit i mimo výpůjční dobu, která byla pouze dva dny v týdnu? Pokud ano, využil/a jste této nabídky?

Ano, byly ochotné a byly jsme i domluvené, že pokud kniha se navrátí dříve, budou mě informovat a je možné si ji půjčit mimo výpůjční dobu.

7. Je něco, co hodnotíte během průběhu tohoto projektu opravdu negativně?

Nic negativního mě nenapadá, jenom že by ty prostory mohly být větší.

8. V rámci projektu se knihovna rozšířila, jak hodnotíte tento rozvoj?

To je velmi pozitivní a bylo i pozitivní, že lidé, který knihy nevyužijí, takže tam je mohou darovat do té knihovny.

9. Když se zamyslíte, čím podle Vás byl tento projekt užitečný?

Užitečný určitě tím, že možnost vlastně bývalé klientky centra Arpida zaměstnávat. Je to pro ně výborná příležitost pracovní... (Pauza). A teď určitě více lidí teď navštíví knihovnu.

10. Máte nějaké otázky vy?

Nemám žádné otázky.

11. Je něco, co byste chtěl/a na závěr zmínit?

Zmínit, že přeju holkám hodně štěstí, ať se jim jejich práce líbí a mnoho úspěchů.

Rozhovor č. 2

1. Víte něco o projektu I Ty můžeš pracovat - hlasem, který probíhal, zde v Arpidě?

Něco trochu vím, protože jsem si tam sama půjčovala knížky vloni no. Jenom vím, že tam teda holky mohly... nebo že tam byly vlastně jakoby zaměstnaný a že byly určitým způsobem začleněny do pracovního procesu, že jim to pomohlo určitým způsobem.

2. Využil/a jste služeb, které poskytovaly pracovnice tohoto projektu? Pokud ano, jakých služeb jste využil/a?

Využila tím, že jsem si tam půjčila knížky.

3. Jak probíhalo poskytnutí této služby?

Poskytnutí služby probíhalo tak, že jsem tam teda přišla, nadiktovala jsem knížky, o které bych měla zájem a pracovnice mi je vyhledaly. Už nevím, jestli to bylo do druhého dne nebo do týdne, to už nevím.

4. Jak probíhala komunikace mezi Vámi a pracovnicemi?

Něco sama, něco přes asistentku.

5. Jak jste byl/a s poskytnutou službou spokojen/a? Orientovaly se pracovnice ve své práci?

Orientovaly se velice dobře a vlastně všechno, co jsem potřebovala, tak mi půjčily.

6. Byly pracovnice ochotné Vám knihy půjčit i mimo výpůjční dobu, která byla pouze dva dny v týdnu? Pokud ano, využil/a jste této nabídky?

Já myslím, že jsem byla pouze v tu dobu, kdy byla zrovna ta výpůjční doba. Nepotřebovala jsem to.

7. Je něco, co hodnotíte během průběhu tohoto projektu opravdu negativně?

Asi ne. Ne.

8. V rámci projektu se knihovna rozšířila, jak hodnotíte tento rozvoj?

Je to určitě dobrý počín.

9. Když se zamyslíte, čím podle Vás byl tento projekt užitečný?

Pro ty pracovnice to bylo užitečné v tom, že si vlastně zkusily jaké to je pracovat a že přišly do styku s jinými lidmi, že si mohly popovídat. A pro Arpidu, pro klienty ostatní zase je to přínosné, že si můžou vůbec půjčit knížky, protože ne všichni mají třeba knihovnu doma, že se aspoň někteří trochu navedli na čtení, že třeba, i když jdou okolo, kouknou na ty knížky, které tam jsou vystaveny, což je určitě dobře.

10. Máte nějaké otázky vy?

Ne, děkuji.

11. Je něco, co byste chtěl/a na závěr zmínit?

Jenom, že děkuji, že to byl dobrý projekt.

Rozhovor č. 3

1. Víte něco o projektu I Ty můžeš pracovat - hlasem, který probíhal, zde v Arpidě?

Ano vím, ehm účastnily se ho vlastně dvě uživatelky Arpidy. Víím, že to probíhalo v knihovně. Měly to nějak jako udělané jako pracovní místo přímo a víím, že měly přizpůsobené počítače, který ovládaly hlasem.

2. Využil/a jste služeb, které poskytovaly pracovnice tohoto projektu? Pokud ano, jakých služeb jste využil/a?

Ano využila. (Pauza) Využila jsem vlastně toho, že jsem za nima šla s dotazem na určitou knihu. Ale bohužel se v knihovně Arpidy tato kniha nenachází.

3. Jak probíhalo poskytnutí této služby?

Tak přišla jsem za přímo pracovnicemi, požádala jsem je o to, aby mi tuto knihu vyhledaly nebo půjčily případně seznam, kde tato kniha je. Nebo jestli tato kniha tam je. Hledala jsem teda potom přímo v seznamu, kde jsem tu knihu ale bohužel nenašla.

4. Jak probíhala komunikace mezi Vámi a pracovnicemi?

Domlouvala jsem se přímo vlastně s pracovnicemi. A pokud ony něco potřebovaly nebo nevěděly, tak se obrátily na svoji asistentku.

5. Jak jste byl/a s poskytnutou službou spokojen/a? Orientovaly se pracovnice ve své práci?

Byla jsem spokojena hodně. Holky věděly, kde hledat, nebo že tam mají seznam, který mi mohou půjčit, abych si našla tu knihu. A pokud něco nevěděly, tak tam byla asistentka, která jim ochotně poradila.

6. Byly pracovnice ochotné Vám knihy půjčit i mimo výpůjční dobu, která byla pouze dva dny v týdnu? Pokud ano, využil/a jste této nabídky?

Dostala jsem tuto nabídku, ale nevyužila jsem ji. Protože jsem to nepotřebovala.

7. Je něco, co hodnotíte během průběhu tohoto projektu opravdu negativně?

No, negativně. (Pauza) Asi jediné to, že vlastně tím, že mají holky jakoby řečovou vadu nebo nějakou poruchu, tak bylo vidět, že se jim ten program, který mají ovládat hlasem, používá hůř. Takže to si myslím, že možná pro ně nebylo úplně vhodně zvolený.

8. V rámci projektu se knihovna rozšířila, jak hodnotíte tento rozvoj?

Hodnotím ho pozitivně, protože je to další nabídka, jak pro klienty Arpidy, tak ale i pro pracovníky Arpidy, kdy si mohou chodit vypůjčovat různé jak odborné knihy, tak ale i třeba ehm já nevím romány nebo nějaké detektivky. Nebo děti pohádky a můžou to vlastně využívat i o přestávkách. Což si myslím, že je pro ně jako nová nabídka, k tomu aby se nějak rozvíjely.

9. Když se zamyslíte, čím podle Vás byl tento projekt užitečný?

Tak určitě byl užitečný, protože se právě ta knihovna rozšířila. Je to teda pro Arpidu jakoby nová možnost a především ale teda pro klienty, které se mohou zúčastnit nebo mohly se zúčastnit nějaké pracovní nabídky a tuto práci si vyzkoušet. Vlastně jaký to je, když se pracovně začlení. Dodržovat nějaký přímo požadavky na tu práci a takhle. Takže to si myslím, že je pro ně opravdu důležitý pro ně, že si to mohly vyzkoušet. A hlavně jedna vlastně tím dostala, co vím nabídku na další spolupráci s knihovnou a druhá se díky tomuto projektu rozhodla, že by chtěla dál studovat a nechce pracovat. Takže si myslím, že pro ně to byla obrovská zkušenost a příležitost.

10. Máte nějaké otázky vy?

Nic mě nenapadá.

11. Je něco, co byste chtěl/a na závěr zmínit?

Tak možná jenom to, že je super, když se takovýmto lidem naskytne takováhle možnost a můžou se rozvíjet.

Rozhovor č. 4

1. Víte něco o projektu I Ty můžeš pracovat - hlasem, který probíhal, zde v Arpidě?

Přiznám se, že o tomhle projektu jsem nějakou informaci zaslechla, ale moc jako podrobností jsem o tom nevěděla.

2. Využil/a jste služeb, které poskytovaly pracovníci tohoto projektu? Pokud ano, jakých služeb jste využil/a?

No já zpětně jsem se jakoby dozvěděla, že vlastně jsem využila služeb díky tomu, že jsem navštívila knihovnu a půjčila jsem si knížku. Popřípadě jsem tam jako byla se teda podívat víckrát, ale knihu jsem si půjčila, přiznám se jenom jednou.

3. Jak probíhalo poskytnutí této služby?

Hm, tak já jsem vlastně jakoby zjistila informaci, že tam jsou holky. Jeden den, že tam je vlastně návštěvní tu výpůjční dobu. Tak jsem se vlastně šla podívat jak to vlastně, jako co tam vůbec je za nabídku a tak. No, a protože jsem hledala k výuce přírodopisu, tak jsem si vlastně tam našla krásnou publikaci s ilustracemi a holky mi ji vlastně jakoby půjčily, normálně běžně jako knihovna.

4. Jak probíhala komunikace mezi Vámi a pracovníci?

No jelikož klientku č. 1 znám už dlouho. Vlastně tu jednu holčinu, co se do toho projektu jakoby podílela nebo co fungovala v té knihovně. Tak jsem se teda snažila jakoby tu komunikaci vést přes ni. I když přiznám se, některé věci občas potřebuji přeložit. Protože ona má poměrně těžkou vadu sluchu, ehm vadu řeči, takže občas potřebuju pomoci no, ale snažila jsem se mluvit hlavně s ní.

5. Jak jste byl/a s poskytnutou službou spokojen/a? Orientovaly se pracovnice ve své práci?

No, holky byly ohromně ochotné, bylo vidět, že klientku č. 1 to velmi baví nebo má takový ten pocit toho, že jako něco dělám a dělám to ráda. A nebyl problém. Tak já jsem věděla, jakou knihu konkrétně chci takže...

6. Byly pracovnice ochotné Vám knihy půjčit i mimo výpůjční dobu, která byla pouze dva dny v týdnu? Pokud ano, využil/a jste této nabídky?

Jelikož já jsem si našla zodpovědně dobu výpůjční, takže jsem šla v době výpůjční a neřešila jsem, jestli tam jsou nebo nejsou někdy jindy tak. Nemůžu říct, ale věřím, že byly ochotné.

7. Je něco, co hodnotíte během průběhu tohoto projektu opravdu negativně?

Abych řekla pravdu, z hlediska toho, jakou službu já jsem využila, tak s tím jsem neměla problém. Akorát zpětně, když jsme vlastně probíraly, že tam byla možnost pracovat přes počítač, jakoby hlasem, tak ehm jelikož si uvědomuju, že klientka č. 1 i klientka č. 2 mají vadu řeči a jakoby objektivně ty informace jsou takové, tak věřím, tomu že se tam trošku jakoby ten smysl asi ehm, nebo nápad byl dobrý, ale prostě technika je technika a má své limity a meze.

8. V rámci projektu se knihovna rozšířila, jak hodnotíte tento rozvoj?

Já si myslím, že to je fajn. A z hlediska toho, že vlastně my nebo já, když budu potřebovat něco k výuce, tak určitě mám možnost se tam vlastně jakoby podívat, ale přiznám se, že nevím, jestli zrovna se rozšířila v tom, v té oblasti, co bych zrovna potřebovala. Mám za to, že tam jsou nějaké odborné knížky, a to momentálně skončím studiem. Doufám, že je nebudu nutně potřebovat.

9. Když se zamyslíte, čím podle Vás byl tento projekt užitečný?

No, já si myslím, že bylo to dobrý, protože na klientce č. 1 to bylo očividně vidět, že jí to baví. Ona má ráda práci s lidma a tohle byla práce s lidma. Když teda někdo přišel, samozřejmě si půjčit knížku. Ale mně se líbilo, že se podařilo potom vlastně získat klientce č. 1 místo i v knihovně jako reálně, takže jestli k tomuhle tenhlecten projekt jakoby přispěl z velký části, což je možné, že jo, tak je to super.

10. Máte nějaké otázky vy?

Asi ne.

11. Je něco, co byste chtěl/a na závěr zmínit?

Že doufám, že se práce podaří.

Rozhovor č. 5

1. Víte něco o projektu I Ty můžeš pracovat - hlasem, který probíhal, zde v Arpidě?

Tak vím, že se ho zúčastnily dvě naše uživatelky služeb. No, a že probíhal vlastně v tý malý knihovničce no, co tam je u počítačový učebny.

2. Využil/a jste služeb, které poskytovaly pracovnice tohoto projektu? Pokud ano, jakých služeb jste využil/a?

Ehm jo, byla jsem si půjčovat jednu knížku a ještě jsem se tam dívala na nějaký seznamy nějaký odborný literatury.

3. Jak probíhalo poskytnutí této služby?

No, já jsem přišla za holkama se s nima znám, tak jsem jim řekla o tu jednu konkrétní knihu, kterou mi vlastně pak vyhledaly. A pak jsem se jich ještě ptala na nějaký, tak mě půjčily seznam jako další tý literatury, tak tam sem se v něm podívala, porozhlédla a taky jsem si tam určitě něco vybírala.

4. Jak probíhala komunikace mezi Vámi a pracovnicemi?

Jo tak, vesměs něčemu jsem rozuměla sama, u něčeho jsem poprosila asistentku, ale vesměs jsem holkám rozuměla.

5. Jak jste byl/a s poskytnutou službou spokojen/a? Orientovaly se pracovnice ve své práci?

Jo určitě, určitě se orientovaly. Holky to měly jako fakt v malíku. Dobře. Orientovaly, určitě jo.

6. Byly pracovnice ochotné Vám knihy půjčit i mimo výpůjční dobu, která byla pouze dva dny v týdnu? Pokud ano, využil/a jste této nabídky?

Hmm, já jsem nepotřebovala, jako nebyl důvod. Já jsem ty dny, který tam byly, nevím teď... ty stačily, jo nepotřebovala jsem to využít.

7. Je něco, co hodnotíte během průběhu tohoto projektu opravdu negativně?

No asi jenom to, že vlastně holky měly vlastně ovládnutí tím hlasem, a jelikož obě mají nějakou vadu řeči, tak občas jim to dělalo problém no, že vlastně ten program nereagoval na to, co oni říkaly vlastně tím, že oni mají vadu tý řeči. Tak asi to jediné no.

8. V rámci projektu se knihovna rozšířila, jak hodnotíte tento rozvoj?

No perfektní, že jo. Bylo to fajn, že přišly nové knížky a že tam byla i nějaká odborná literatura i beletrie a určitě to využívají i naši žáci, tady, co máme. Tak si půjčí častěji.

9. Když se zamyslíte, čím podle Vás byl tento projekt užitečný?

No tak pro holky určitě, že si zkusily nějakou práci, že si zkusily něco, co by mohly třeba do budoucna dělat. Jenom třeba škoda toho hlasovýho, to ovládnutí tím hlasem. Ale určitě jim to mohlo jakoby říct, jak můžou jakoby, co dál můžou v tom životě dělat a popřípadě k jakému oboru třeba přihlídnout, co by mohly dělat do budoucna, kde by mohly pracovat nebo najít nějakou brigádu a podobně.

10. Máte nějaké otázky vy?

Nemám žádné otázky.

11. Je něco, co byste chtěl/a na závěr zmínit?

Nemám, asi ne, už mě nic nenapadá.

Rozhovor č. 6

1. Víte něco o projektu I Ty můžeš pracovat - hlasem, který probíhal, zde v Arpidě?

Ano, vím, že to dělala klientka č. 1 a klientka č. 2.

2. Využil/a jste služeb, které poskytovaly pracovnice tohoto projektu? Pokud ano, jakých služeb jste využil/a?

Ano, vypůjčila jsem si knížku.

3. Jak probíhalo poskytnutí této služby?

Přišla jsem tam, holky mi ji vyndaly, půjčily mi ji a vysvětlily mi, co mám dělat při vrácení knihy.

4. Jak probíhala komunikace mezi Vámi a pracovnicemi?

Sama.

5. Jak jste byl/a s poskytnutou službou spokojen/a? Orientovaly se pracovnice ve své práci?

Ano, věděly, kde mají hledat nebo v seznamu to našly, takže ano.

6. Byly pracovnice ochotné Vám knihy půjčit i mimo výpůjční dobu, která byla pouze dva dny v týdnu? Pokud ano, využil/a jste této nabídky?

Byly ochotné, ale nepotřebovala jsem to, protože jsem tam šla v pracovní době.

7. Je něco, co hodnotíte během průběhu tohoto projektu opravdu negativně?

Nenapadá mě nic.

8. V rámci projektu se knihovna rozšířila, jak hodnotíte tento rozvoj?

Pěkný. (Smích)

9. Když se zamyslíte, čím podle Vás byl tento projekt užitečný?

Rozhodně pro holky tím, že mohly dělat nějakou novou práci nebo spíš takovou, která je prospěšná.

10. Máte nějaké otázky vy?

Asi nemám, děkuji.

11. Je něco, co byste chtěl/a na závěr zmínit?

Že je to super, že je tady knihovna.

Rozhovor č. 7

1. Víte něco o projektu I Ty můžeš pracovat - hlasem, který probíhal, zde v Arpidě?

Ehm, tak něco vím, protože jsem vlastně stála na tom začátku, kdy jsem to víceméně nějak tak domluvila, to první setkání. A vlastně na základě nějaký jakýsi prezentace jsme se potom domluvili na tom, že bysme byli, nebo respektive ty dvě naše klientky byly konkrétními využívateli toho programu.

2. Využil/a jste služeb, které poskytovaly pracovnice tohoto projektu? Pokud ano, jakých služeb jste využil/a?

No... pokud si vzpomínám, tak jsem využila v tom, že jsem si půjčovala nějakou knížku, jednu. A pak vím, že teda ještě dělaly nějakou evidenci, takže nějaký nový knihy, který jsme tady koupili, takže tam děvčata zadávaly do toho seznamu literatury.

3. Jak probíhalo poskytnutí této služby?

Já teda pokud si vzpomínám, tak si myslím, že to bylo tak, že jsem věděla, že tady ta kniha je, takže jsem šla víceméně cíleně. A úplně jsem ten seznam nevyužila, pokud si vzpomínám. A jinak, co se týká, tak jsem byla se službama spokojena, děvčata fungovala, takže všechno v pohodě.

4. Jak probíhala komunikace mezi Vámi a pracovnicemi?

Já si myslím, že jsem se domlouvala sama.

5. Jak jste byl/a s poskytnutou službou spokojen/a? Orientovaly se pracovnice ve své práci?

Já si myslím, že se orientovaly, neměla jsem žádný problém, že by něco nevěděly nebo nerozuměly.

6. Byly pracovnice ochotné Vám knihy půjčit i mimo výpůjční dobu, která byla pouze dva dny v týdnu? Pokud ano, využil/a jste této nabídky?

Já si myslím, že jsem věděla, kdy tam děvčata v knihovně jsou, takže jsem využila té doby, kdy tam byly. Takže ani jsem nezkoušela v jiném termínu.

7. Je něco, co hodnotíte během průběhu tohoto projektu opravdu negativně?

Nevím, to mě asi nic nenapadá. (Pauza) Jako já, spíš pořád vidím, že to byl ve všech směrech, to byl přínos. No, negativní? No jediný, co by se mohlo trošičičku negativní říct, tak je samozřejmě nějaká nezbytná administrativa, kterou po nás vyžadovalo sdružení v rámci nějakých pracovních výkazů a takový nějaký zprávy, ale oproti rozsahu, co jsme zvyklí od jiných projektů to bylo zanedbávající, tedy zanedbatelný.

8. V rámci projektu se knihovna rozšířila, jak hodnotíte tento rozvoj?

Tak, myslím si, že je super, že se to rozšířilo. Co teda vidím pořád jako takovej nedostatek náš, že tam není dostatek odborný literatury. Takže to jakoby vidím, že určitě je teďka prostor pro nějaký další postupný doplňování těch knih, třeba chceme v rámci rané péče i nějaký knihy pro rodiče, třeba co by mohli. Tak to vidím a myslím si, že teda ještě pořád úplně se to nevyužívá, jak by se to mohlo využívat. To si myslím, že je ještě taková rezerva do budoucna.

9. Když se zamyslíte, čím podle Vás byl tento projekt užitečný?

Tak určitě, co se týká Arpidy, tak si myslím, že to byla určitě nějaká další zkušenost s pracovním místem. I když to pracovní místo bylo nějak časově omezeno v rámci toho projektu. Tak to určitě bylo fajn. Pro nás to byl určitě nějaký stimul, aby ta knihovna se do budoucna snad nějak více rozvíjela a věnovali jsme jí pozornost víc, než to bylo doposavad. A co se týká děvčat, tak si myslím, že určitě to pro ně byla obrovská zkušenost, protože to pro ně byl první jejich pracovní poměr. Takže ať už, nevím, jaký úplně z toho měly vždycky oni zážitky. Ale určitě to že, opravdu chodíme do práce,

že za to mají nějakou mzdu, že musíme něco vykazovat, že musí něco plnit, tak si myslím, že je to zkušenost, která se nedá popsat, to se musí prostě vyzkoušet na vlastní kůži. Takže si myslím, že v tomhle to byl určitě pro ně posun. A možná vlastně i díky tomu, to byl nějaký stimul, proto aby se potom našlo to další místo, byť cvičný pracovní ve Vědecký knihovně a v Akademický knihovně, pro klientu č. 1 a klientka č. 2 může zase ty zkušenosti zúročit dál tím, že je teď v Jedličkově ústavu v Praze, takže předpokládám, že potom nějaký to pracovní začlenění bude chtít, bude chtít něco dělat, tak určitě to pro ni bude zkušenost. Vidím to pozitivně.

10. Máte nějaké otázky vy?

Asi ne.

11. Je něco, co byste chtěl/a na závěr zmínit?

Asi ne. Nic mě nenapadá. Jak jsem říkala, mě to přišlo fajn, že to byla taková příležitost to vyzkoušet a uvidíme, co s tím dál.

Rozhovor č. 8

1. Víte něco o projektu I Ty můžeš pracovat - hlasem, který probíhal, zde v Arpidě?

Vím, protože vlastně úplně na začátku jsem dostal mail, že tato společnost by tady ráda prezentovala právě tady ten projekt. Takže přijeli, já jsem to s něma jakoby domluvil. A vlastně čtyřem uživatelům našeho stacionáře prezentovali, nebo spíš zkoušeli tuto možnost jakoby hlasového zařízení a toho projektu.

2. Využil/a jste služeb, které poskytovaly pracovnice tohoto projektu? Pokud ano, jakých služeb jste využil/a?

Ano využil, půjčil jsem si knihu.

3. Jak probíhalo poskytnutí této služby?

V pohodě, příjemně, tak já jsem dal požadavek. Kniha mi byla, mám pocit doručena dokonce osobně. A vyřízeno. Žádné upomínky nepřišly, příjemné služby. (Smích)

4. Jak probíhala komunikace mezi Vámi a pracovnicemi?

Ne, sám s pracovnicí, s asistentkou asi ani ne. Vyřídili jsme si to sami.

5. Jak jste byl/a s poskytnutou službou spokojen/a? Orientovaly se pracovnice ve své práci?

Tak vypadalo to, že ano. Chtěl jsem půjčit knížku, věděl jsem kde je nebo spíše jsem ji viděl, takže nemuseli nic hledat. Vyřídily, půjčily, dobrý. (Smích)

6. Byly pracovnice ochotné Vám knihy půjčit i mimo výpůjční dobu, která byla pouze dva dny v týdnu? Pokud ano, využil/a jste této nabídky?

Tak to už si nezpomínám, myslím si, že jsem byl v té výpůjční době.

7. Je něco, co hodnotíte během průběhu tohoto projektu opravdu negativně?

Využití toho programu na hlas. Tak tam je škoda, nebo škoda. No ten projekt byl zaměřen na ten hlasový výstup, který nebyl ani k tomu, aby se tady v Arpidě, teda přímo s těma pracovnicemi používal, no. Asi by jim to nějakým způsobem urychlilo jakoby věc, kdyby se hodně na tom pracovalo, ale asi ten výsledek byl plus mínus stejný, jako když to dělaly těma rukama. Takže to vlastně ani nehodnotím negativně. Projekt byl, knihovna funguje a rozjela se.

8. V rámci projektu se knihovna rozšířila, jak hodnotíte tento rozvoj?

Je to super, ty knížky, co tam jsou teďka volně na půjčení, tak to je super osvěžení. Já jsem si půjčil už asi dvě. Zase jsem je vrátil. (Smích)

9. Když se zamyslíte, čím podle Vás byl tento projekt užitečný?

Tak rozhodně pro ty holky, je to nějaká možnost, jak začít pracovat a pak se to rozjelo i dál. A ta knihovna je to super oživení, takový nový zpestření.

10. Máte nějaké otázky vy?

Asi nemám.

11. Je něco, co byste chtěl/a na závěr zmínit?

Asi ne, ne.

Rozhovor č. 9

1. Víte něco o projektu I Ty můžeš pracovat - hlasem, který probíhal, zde v Arpidě?

Vím, protože jsem dřív pracovala na stacionáři s klientkou č. 1 a vím, že se jí to týká a vím, kdy tady ten program začínal, tak jsem u toho byla.

2. Využil/a jste služeb, které poskytovaly pracovnice tohoto projektu? Pokud ano, jakých služeb jste využil/a?

Využila, protože jsem si od nich půjčovala knihu, protože v rámci tady toho projektu ony začaly sestavovat nebo dávat dokupy knihovnu v Arpidě, takže jsem si od nich půjčovala knížku.

3. Jak probíhalo poskytnutí této služby?

Probíhalo podle mých představ. Řekla jsem, co potřebuji a to jsem od holek získala.

4. Jak probíhala komunikace mezi Vámi a pracovnicemi?

Jo tak, protože jsem s holkama pracovala, tak nepotřebuji nějakýho tlumočnicka nebo něco. Vím, jak holky mluví, takže jsem se bavila přímo s něma.

5. Jak jste byl/a s poskytnutou službou spokojen/a? Orientovaly se pracovnice ve své práci?

Spokojená jsem byla a myslím, že se orientovaly, tak jak měly. Tam byl trošku problém v tom, že to byla nová kniha, takže ony si ji potřebovaly zapsat, ale žádný problém s tím nebyl.

6. Byly pracovnice ochotné Vám knihy půjčit i mimo výpůjční dobu, která byla pouze dva dny v týdnu? Pokud ano, využil/a jste této nabídky?

To já už si úplně nepamatuju. Ale vzhledem k tomu, že já nikdy nedodržuju žádný čas, tak si myslím, že mi to půjčovaly i mimo, že byly ochotný. (Smích)

7. Je něco, co hodnotíte během průběhu tohoto projektu opravdu negativně?

Ne, až tak blízce jsem ten projekt neviděla, takže já vidím spíš ty pozitiva.

8. V rámci projektu se knihovna rozšířila, jak hodnotíte tento rozvoj?

Myslím si, že supr. Určitě.

9. Když se zamyslíte, čím podle Vás byl tento projekt užitečný?

Já si myslím, že určitě pro holky. Nebo aspoň ta klientka č. 1 se posunula a dostala se někam dál, protože v současný době dochází do dvou knihoven a jednu vede tady v Arpidě. Tudiž třeba tady na tom stacionáři, kde si tolik s těma lidma nerozumí už je jen jeden den v týdnu. Myslím si, že je spokojená.

10. Máte nějaké otázky vy?

Nemám.

11. Je něco, co byste chtěl/a na závěr zmínit?

Chtěla bych zmínit? Asi to, že je to fajn, když se s těmahle lidma pracuje a poslouchá se, co chtějí a snaží se jim vyjít vstříc, oni jsou pak taky šťastní. To je asi všechno.

Rozhovor č. 10

- 1. Víte něco o projektu I Ty můžeš pracovat - hlasem, který probíhal, zde v Arpidě?**

Vím, děvčata se zapojovala v knihovně, místní. A docela jim to šlo.

- 2. Využil/a jste služeb, které poskytovaly pracovnice tohoto projektu? Pokud ano, jakých služeb jste využil/a?**

Ano využila. Půjčila jsem si knížku.

- 3. Jak probíhalo poskytnutí této služby?**

Ehm, já jsem si vlastně vyhledala v seznamu knížku, kterou potřebuju. Obrátila jsem se na děvčata a oni za asistence mi pomohly knihu vyhledat a předat.

- 4. Jak probíhala komunikace mezi Vámi a pracovnicemi?**

Přímo s nima jsem si povídala. Akorát teda když potřebovaly pomoci, tak ony se obrátily přímo na asistentku.

- 5. Jak jste byl/a s poskytnutou službou spokojen/a? Orientovaly se pracovnice ve své práci?**

Orientovaly a byla jsem spokojená.

- 6. Byly pracovnice ochotné Vám knihy půjčit i mimo výpůjční dobu, která byla pouze dva dny v týdnu? Pokud ano, využil/a jste této nabídky?**

Ano, domlouvaly jsme se, kdy já jsem měla čas, a sladily jsme termín.

- 7. Je něco, co hodnotíte během průběhu tohoto projektu opravdu negativně?**

Ne.

8. V rámci projektu se knihovna rozšířila, jak hodnotíte tento rozvoj?

Výborně. Určitě, je to fajn, že je tam víc knížek. I vlastně tam můžou nosit lidi knihy, které nepotřebují doma, tak se roztřídí na ty, které by mohli využít tady klienti nebo rodiče nebo pracovníci.

9. Když se zamyslíte, čím podle Vás byl tento projekt užitečný?

Tak pro ně určitě, že mají pocit užitečnosti a jako začlenění vlastně do kolektivu v Arpidě. A pro nás, že máme možnost i třeba o přestávkách, teda o velkých přestávkách, využít těchto služeb a půjčit si knížku třeba ke studiu nebo pro zábavu.

10. Máte nějaké otázky vy?

Ne.

11. Je něco, co byste chtěl/a na závěr zmínit?

Že je to hezká služba a užitečná.

Příloha č. 2 – Měsíční výkaz práce klientek – ukázka za měsíc říjen 2014

(zdroj Evropský sociální fond ČR)

   		OPERAČNÍ PROGRAM LIDSKÉ ZDROJE A ZAMĚSTNANOST		PODPORUJEME VAŠI BUDOUCNOST www.esfcr.cz	
PRACOVNÍ VÝKAZ			Registrační číslo projektu	CZ.1.04/2.1.01/91.002/49	
			Název projektu	I ty můžeš pracovat - hlasem!	
			Název příjemce dotace	Polovina nebe	
			Název příjemce mzdových	ARPIDA	
			Pracovní pozice	administrativní pracovník	
Jméno a příjmení	[redacted]		Druh pracovního poměru	PS	
Vykazovaný měsíc	říjen		Výše úvazku, výše dotace na odměnu hrazená příjemcem dotace	0,2; max. průměrně 8 hod./týd., 100,- Kč/hod.	
Vykazovaný rok	2014		Výše odměny hrazená zaměstnavatelem	100,- Kč/hod.	
Přehled odpracovaných hodin					
Den v měsíci	Počet odprac. hodin u zaměstnavatele	Popis vykonaných aktivit	Den v měsíci	Počet odprac. hodin u zaměstnavatele	Popis vykonaných aktivit
1.			16.		
2.	4	Zapisování informací o knihách (ISBN, rok vydání, žánr knihy)	17.		
3.			18.		
4.			19.		
5.			20.		
6.			21.	4	Pokračování: vyhledávání a zápis informací o knihách
7.	4	Vyhledávání těchto údajů na stránkách národní knihovny	22.	4	Pokračování: vyhledávání a zápis informací o knihách
8.	4	Pokračování: vyhledávání a zápis informací o knihách	23.		
9.			24.		
10.			25.		
11.			26.		
12.			27.		
13.			28.		svátek
14.	4	Vzájemná spolupráce při vyhledávání údajů o knihách pomocí stránek národní knihovny	29.	4	Skenování titulních stránek knih a vkládání do našeho seznamu
15.	4	Vzájemná spolupráce při zapisování údajů přímo z knih (čtení z knihy- kde nalezneme všechny údaje)	30.		
			31.		
Celkem u zaměstnavatele			32		hodin
Výše odměny hrazená zaměstnavatelem			3 200,0 Kč		
Dovolená			Pracovní neschopnost		
Termíny dovolené			Termíny neschopnosti		
Počet hodin dovolené celkem			Počet hodin pracovní neschopnosti celkem		
Datum			Datum		
Podpis pracovníka			Podpis nadřízeného pracovníka		

Příloha č. 3 – Měsíční výkaz práce osobní asistentky

(zdroj Arpida, centrum pro rehabilitaci osob se zdravotním postižením, z. ú.)

PRACOVNÍ VÝKAZ OSOBNÍHO ASISTENTA					
Jméno a příjmení asistenta: ██████████					
Vykazovaný měsíc: prosinec					
Vykazovaný rok: 2014					
Den v měsíci	Popis činnost	Od-do	Počet hodin asistence	Hodinová sazba	Cena celkem
1.				80,00 Kč	0,00 Kč
2.	Asistence při vyhledávání údajů o knihách na stránkách Národní knihovny	7:30- 11:30	4	80,00 Kč	320,00 Kč
3.	Příprava pracovních podkladů	8:00-12:00	4	80,00 Kč	320,00 Kč
4.				80,00 Kč	0,00 Kč
5.				80,00 Kč	0,00 Kč
8.				80,00 Kč	0,00 Kč
9.	Kontrola a dokončení vyhledávání údajů o knihách	7:30 - 11:30	4	80,00 Kč	320,00 Kč
10.	Kontrola anotací, případná oprava	8:00 - 12:00	4	80,00 Kč	320,00 Kč
11.				80,00 Kč	0,00 Kč
12.				80,00 Kč	0,00 Kč
15.				80,00 Kč	0,00 Kč
16.	Asistence při skenování a vkládání obrázků do seznamu	7:30 - 11:30	4	80,00 Kč	320,00 Kč
17.	Asistence při skenování a vkládání obrázků do seznamu	8:00 - 12:00	4	80,00 Kč	320,00 Kč
18.				80,00 Kč	0,00 Kč
19.				80,00 Kč	0,00 Kč
22.				80,00 Kč	0,00 Kč
23.	Ředitelské volno			80,00 Kč	0,00 Kč
24.	Svátek			80,00 Kč	0,00 Kč
25.				80,00 Kč	0,00 Kč
26.				80,00 Kč	0,00 Kč
29.				80,00 Kč	0,00 Kč
30.	Dovolená			80,00 Kč	0,00 Kč
31.	Dovolená			80,00 Kč	0,00 Kč